

Silvia Jurvansuu

YHTEISTUTKIMISELLA JA NUORTEN OSALLISUUDELLA VAIKUTTAVUUTTA HAMINAN NUORISOTYÖHÖN

Opinnäytetyö

Sosiaalialan koulutusohjelma / sosionomi (AMK)

Marraskuu 2015

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Silvia Jurvansuu	Sosionomi	Marraskuu 2015
Opinnäytetyön nimi		
YHTEISTUTKIMISELLA JA NUORTEN OSALLISUUDELLA VAIKUTTAVUUTTA HAMINAN NUORISOTYÖHÖN		68 sivua 1 liitesivu
Toimeksiantaja		
Haminan nuorisopalvelut		
Ohjaaja		
Merja Hautalainen, lehtori		
Tiivistelmä		
<p>Tämä opinnäytetyö tehtiin laadullisena kehittämistutkimuksena, ja sen tavoitteena oli selvittää, mitä nuorisopalveluita, -toimintaa tai puitteita haminalaiset nuoret tarvitsevat. Kohderyhmäksi rajattiin erityisesti ne nuoret, jotka jäävät harrastustoiminnan ulkopuolelle tai oleskelevat muun muassa kaupungilla tai nuorisotiloissa. Tarve Haminan nuorisotyön kehittämiseksi oli lähtenyt haminalaisten nuorten päihteiden käytön eskaloitumisesta ja traagisista tapahtumista vuoden 2015 keväällä. Tutkimuksen tavoitteena oli saada sellaisia tuloksia ja toimintaehdotuksia, joista voivat hyötyä kaupungin lisäksi myös muut nuorisotyötä tekevät paikalliset järjestöt ja tahot.</p> <p>Tilannetta päätettiin lähestyä yhteistutkimisen keinoin, missä nuorten osallisuudella ja asiantuntijuudella on merkittävä rooli. Yhteistutkimista toteuttaviin ryhmätapaamisiin osallistui nuorten lisäksi nuorisotyön ammattilaisia ja vapaaehtoisia. Tapaamisten ja Facebook-kyselyn tuloksena perustettiin skeittipuistoa ja musiikkitapahtumia eteenpäin vievät tiimit. Musiikkitapahtumien tiimi järjesti koulujen alkamista edeltävänä viikonloppuna päihteettömän Beach Party -tapahtuman. Tapahtuma oli menestys, ja siitä on tarkoitus tehdä jokavuotinen. Erityistä Beach Party -tapahtuman suunnittelussa oli järjestäjien into ja voimaantumisen.</p> <p>Monet nuoret jättäytyivät Beach Party -tapahtumasta pois, koska tapahtuma oli päihteetön. Tästä nousi tarve pitää teemahaastatteluja, joissa selvitettiin muun muassa, miten nuorisotyöllä voidaan tukea nuorten päihteettömyyttä. Haastatteluihin osallistui yhteensä viisi nuorta. Syinä päihteiden käytölle mainittiin muun muassa tekemisen puute, ryhmäpaine ja irtiotto arjesta. Vaikka nuoret eivät osanneet sanoa, millä tavalla päihteiden käyttöä voisi vähentää, haastattelutilanne itsessään sai nuoret pohtimaan myös omaa juomistaan. Lisäksi teemahaastatteluissa toivottiin talvisin kattavampia aukioloaikoja nuorisotiloille ja kesäksi sellaisia oleskelupaikkoja, joista nuoria ei häädettäisi pois. Yhtenä kehittämisehdotuksena nousikin esiin yhteissuunnittelun menetelmän soveltaminen jatkuvana prosessina osana nuorisotyötä. Siinä voitaisiin etsiä ratkaisua muun muassa riskikäyttäytymisen vähentämiseksi yhdessä nuorten kanssa. Yhteistutkiminen lisäisi eri tahojen yhteistyötä sekä nuorten osallisuutta ja hyvinvointia.</p>		
Asiasanat		
kehittäminen, nuorisotyö, osallisuus, päihteiden käyttö, yhteissuunnittelu		

Author	Degree	Time
Silvia Jurvansuu	Bachelor of Social Services	November 2015
Thesis Title		
Co-design and Youth Involvement Bringing Effectivity to the Youth Work in Hamina		68 pages 1 page of appendices
Commissioned by		
Haminan nuorisopalvelut		
Supervisor		
Merja Hautalainen, Senior Lecturer		
Abstract		
<p>This thesis was made as a qualitative development study and its purpose was to examine what kind of youth services, youth activities or facilities the youth in Hamina needs. As the target group were especially those adolescents who do not have any regular leisure time activities or who spend time, among other things, in the town or at the youth centers. The need for developing the youth work in Hamina started from the escalation of the intoxicant abuse among the young generation and some tragic events which took place in the spring of 2015. The aim of this study was to get results and suggestions that other actors who work with the youth can benefit from.</p> <p>The situation was decided to be intervened by using the method of co-design, which has got a Finnish model during these past years. In that method the involvement and the expertise of the youth takes a big role. Co-design was implemented as group gatherings and, in addition to the youth, some youth workers and voluntary workers attended them. As a result of these gatherings and one poll on Facebook, teams for promoting music events and a skate park were formed. The team of music events organized an event called Beach Party, which took place in the last weekend before the beginning of schools. The event was a success, and the intention is to make it annual. Special about planning the Beach Party was the enthusiasm and the empowerment of the team members.</p> <p>Many adolescents skipped the Beach Party because intoxicants were not allowed there. This raised the need to have theme interviews the purpose of which was, among other things, to find out how the youth work would be able to support the youth not to use intoxicants. Five young people attended the interviews. The reasons for intoxicant abuse were told to be, for example, the lack of activities, peer pressure and the need to relax after the school week. Even though the youth did not know how the intoxicant abuse could be decreased, the interview made them think about their own drinking habits. In addition, in the interview it was wished that the youth centers had more comprehensive opening hours in the winter and that the youth had more permissible places from where they would not be driven away. Therefore, one of the development suggestions was that the co-design method could be made as a continuous process as a part of the youth work. It could give a chance for finding solutions for decreasing the intoxicant abuse. Also, it could increase the collaboration of various actors in the field of youth work and also enhance the involvement and well-being of young people.</p>		
Keywords		
co-design, development, intoxicant abuse, involvement, youth work		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	NUORUUS JA RISKIKÄYTTÄYTYMINEN.....	7
3	NUORTEN OSALLISUUS	10
4	YHTEISTUTKIMINEN KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄNÄ JA OSALLISUUDEN VAHVISTAJANA.....	13
4.1	Yhteistutkimisen periaatteiden tarkastelua	13
4.2	Yhteistutkimisen vertailua osallisuutta edistäviin hankkeisiin ulkomailla.....	18
5	HAMINAN NUORISOTYÖN KEHITTÄMISTUTKIMUKSEN TAUSTA- JA TAVOITEKUVAUS.....	19
5.1	Kehittämistutkimuksen lähtökohta ja tarve.....	19
5.2	Tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoitteet	20
5.3	Nuorisotyö Haminassa.....	21
5.3.1	Koulunuorisotyö.....	22
5.3.2	Nuorisotalotoiminta	23
5.3.3	Muu kaupungin nuorisotyö.....	24
5.3.4	Haminan kuntataiteilija ja taideprojektit.....	25
5.3.5	Haminan nuorisovaltuusto	26
5.3.6	Etsivä nuorisotyö – Finders	26
5.3.7	Seurakunnan nuorisotyö.....	27
5.3.8	... Haminan seudun VIP-nuoret ry ja Kahvila-olohuone Jaspis	29
6	YHTEISTUTKIMISEN TOTEUTUS.....	31
6.1	Yhteistutkimisen soveltaminen Haminan nuorisotyön kehittämisessä	33
6.1.1	Ensimmäinen ideamiitti.....	33
6.1.2	Facebook-kysely.....	35
6.1.3	Toinen ideamiitti	36
6.1.4	Beach Party -tapahtuman suunnittelu ja valmistelu	37

6.2	Yhteistutkimisen tulokset	39
6.2.1	Beach Party -tapahtuma ja loppupalaveri	39
6.2.2	Beach Party -tiimiläisten palaute odotuksista, tapahtuman merkityksestä sekä tiimihengestä ja yhteistyöstä.....	43
6.2.3	Skeittipuiston vireillepano	44
7	TEEMAHAASTATTELUT	44
7.1	Ensimmäinen ryhmähaastattelu.....	45
7.2	Toinen ryhmähaastattelu	47
8	PÄÄTELMÄT JA POHDINTA.....	53
8.1	Opinnäytetyöprosessin arvio ja käytettyjen tutkimusmenetelmien soveltuvuus tässä kehittämistutkimuksessa	53
8.2	Nuorisotilat ja muut nuorten oleskelupaikat	55
8.3	Nuorten vapaa-ajan aktiviteetit	57
8.4	Nuorten päihteiden käytön taustalla olevia tekijöitä ja nuorisotyön mahdollisuudet päihitteettömyyden tukemisessa	58
8.5	Nuorten osallisuuden ja yhteistyön mahdollisuudet	60
8.6	Muuta pohdintaa	61
8.6.1	Jatkotutkimusehdotukset	61
8.6.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	62
8.6.3	Oma kasvu prosessin aikana.....	63
	LÄHTEET.....	65
	LIITTEET	
	Liite 1. Kehittämistutkimuksen aikajana	

1 JOHDANTO

Nuoruus on merkittävä aika ihmisen elinkaareissa. Se on myös jännittävä elämänvaihe, jonka aikana nuori kokee paljon muutoksia. Nuoruuden into, luovuus ja spontaanius on ainutlaatuista. Toisaalta nuoruus on myös hyvin haurasta aikaa, jonka tapahtumat voivat vaikuttaa pitkälle ihmisen tulevaisuuteen. Nuoren hakiessa kokemuksia tai hyväksyntää, esimerkiksi ryhmäpaineen alla, on riski altistua itseä tai muita vahingoittavalle käyttäytymiselle. Ailahtelut ja riskialtista käyttäytyminen ovat osa nuoruuden luonnollista kasvuprosessia, johon tarvitaan aikuiselta paljon kärsivällisyyttä ja ymmärrystä, mutta myös ohjausta. Vaikka kaveriporukalla on nuorelle suuri merkitys, silti hän tarvitsee myös aikuisen hyväksyntää ja tunnustusta.

Ei ole samantekevää, miten nuoriin suhtaudutaan. Johann Wolfgang von Goethe on kirjoittanut: ”Suhtaudu ihmiseen kuin hän olisi sellainen kuin pitääkin, niin autat häntä saavuttamaan sen, mihin hän pystyy.” (Goethe, Siegelin 2014 mukaan). Nuoreen suhtautuminen vaikuttaa siis siihen, miten nuori näkee itsensä. Ihmisen identiteetti vaikuttaa taas ihmisen toimintaan. Näin ollen on oleellista, että nuoret nähdään arvokkaana osana yhteisöjä ja koko yhteiskuntaa, ja heidät otetaan mukaan täysivaltaisina jäseninä. Nuoren kokemus osallisuudesta vahvistaa hänen itsetuntoaan ja tuo hänestä itsestään lähtöisin olevat voimavarat esiin.

Osallisuus on tärkeä tekijä hyvinvoinnille, ja nuorten osallistamisesta esimerkiksi nuorisotyöhön on säädetty nuorisolaissa (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 8. §). Suomessa 2010-luvulla kehitetty yhteistutkimisen menetelmä on yksi väline vahvistaa asiakasosallisuutta, ja sitä on toteutettu muun muassa lastensuojelu- ja aikuissosiaalityössä. Menetelmässä osallisina ovat sekä työntekijät että palveluiden käyttäjät. Sen tarkoituksena on luoda tasavertainen prosessi, jossa jokainen jakaa kokemuksiaan palveluista, ja niitä kehitetään yhdessä suunnitellen ja toimien.

Tässä kehittämistutkimuksessa sovelletaan yhteistutkimisen menetelmää Haminan nuorisotyöhön, sillä tavoitteena on kehittää nuorisotyötä palvelemaan paremmin nuorten tarpeita. Kohteena ovat erityisesti ne haminalaiset nuoret, jotka ovat harrastustoiminnan ulkopuolella tai oleskelevat muun muassa kaupungilla

tai nuorisotiloissa. Nuorten osallisuus koetaan tärkeänä kehittämisprosessissa, ja sen toteuttamiselle yhteistutkiminen antaa innostavan mallin.

Alun perin idea Haminan nuorisotyön kehittämiseksi lähti Haminan nuoriso- ja järjestötoiminnan esimiehen Heikki Kotilaisen kanssa käymästäni keskustelusta. Kevään 2015 aikana nuorten keskuudessa sattuneet tapahtumat ja nuorten päihteiden käyttö olivat herättäneet suurta huolta nuorista, ja tilanteelle haluttiin tehdä jotain. Lupasin Kotilaiselle, että voisin koota nuoret ja muut toimijat pohtimaan asiaa yhdessä, ja lopulta ehdotin, että voisin tehdä Haminan nuorisopalveluille aiheesta opinnäytetyön.

2 NUORUUS JA RISKIKÄYTTÄYTYMINEN

Nuoruus voidaan jakaa Aalbergin ja Siimeksen luokittelun mukaan kolmeen osaan: varhaisnuoruuteen (ikävuodet 12–14), varsinaiseen nuoruuteen (ikävuodet 15–17) ja jälkinuoruuteen (ikävuodet 18–22) (Aalberg & Siimes, Väestöliiton 2015 mukaan). Nuorisolain toisen lakipykälän mukaan ihminen on nuori kuitenkin vielä 29. ikävuoteen asti (Nuorisolaki 2. §). Nuoruuteen liittyy monia muutoksia – biologista, sosiaalista sekä tunne-elämän ja järjen kehitystä, joiden myötä ihminen siirtyy lapsuudesta aikuisuuteen. Muutokset ovat voimakkaimpia yleensä 12–16-vuotiailla, mutta nuoruuteen liittyvät kehitykset jatkuvat vielä aikuisikään saakka. (Lehtikangas 2012, 6, 43.)

Itsenäistyminen on tärkeä nuoruuden kehitystehtävä, ja siihen kuuluu vanhemmista irtautuminen ja kaveriporukan merkityksen kasvaminen. Itsenäistyessä nuori muodostaa omaa maailmankatsomustaan. Kehittyessään nuori oppii ymmärtämään myös tunteitaan syvällisemmin ja hänen vuorovaikutustaitonsa paranevat. Pikkuhiljaa hän oppii sosiaalisesti vastuulliseen elämään. Nuoruuden kehitystehtäviin kuuluu myös kehon muutosten ja itsensä hyväksyminen, seksuaalisuuden herääminen ja seksuaalisen identiteetin vahvistuminen sekä parisuhde-elämään valmistautuminen. Hiljalleen nuori valmistautuu myös työ- ja perhe-elämään. (Lehtikangas 2012, 6.)

Puberteetti eli murrosikä alkaa ihmisen aivoissa, joissa tapahtuu eri vaiheita, jotka johtavat lopulta sukupuolihormonien lisääntymiseen ja sukupuolitunnusmerkkien kehitykseen. Nuorelle puberteetin alkaminen tai sen viivästyminen voi

olla merkittävää psyykkisesti ja sosiaalisesti. Sinkkosen tekemän tutkimuksen mukaan puberteetin alkuvaihe toi nuorille pojille epävarmuutta, impulsiivisuutta ja alhaista mielialaa. Vuoden päästä ensimmäisestä tutkimusvaiheesta mieliala ja terveys olivat kohonneet ja häiriökäyttäytyminen vähentynyt, mikä viittaa siihen, että nuori oli jo hyväksynyt muutokset kehossaan. (Sinkkonen 2010, 23–25, 30–31.) Nuori käsittelee epävarmuuttaan eri tavoin, ja esimerkiksi kärjistyneen seksuaalisen käyttäytymisen ja kielenkäytön takana on Ilkka Rantasen mukaan seksuaalinen epävarmuus – ”*mitä on olla poika ja tyttö, mitä on kasvaa mieheksi ja naiseksi*” (Rantanen 2010, 26).

Poikien kanssa pitkään työskennellyt Ilkka Rantanen kuvailee nuoruutta teoksessaan *Pahat pojat ja hyvät kasvattajat* käytännönläheiseksi, yksilökeskeiseksi, erilaisten viettien, tarpeiden ja tunteiden ohjaamaksi, impulsiiviseksi ja intensiiviseksi olemiseksi ja toiminnaksi (Rantanen 2010, 13). Nuoret elävät hetkessä ja ovat spontaaneja, mutta myös mielialan vaihtelut kuuluvat murrosikään (Sinkkonen 2010, 14–15). Nuoruus on Rantasen mukaan poikien herkintä aikaa, jolloin on helppo tulla satutetuksi. Toki tämä pätee myös tyttöihin. Jotta poika [tai nuori] voi kasvaa itsenäiseksi ja omanlaiseksi persoonakseen, tarvitaan siihen Rantasen mielestä kasvattajan hyväksyntä. (Rantanen 2010, 13.) Toisaalta nuori kaipaa kipeästi myös vertaistensa hyväksyntää (Sinkkonen 2010, 57), mikä ilmenee nykyään esimerkiksi erilaisilla huomiota hakevilla päivityksillä sosiaalisessa mediassa. Jokainen kaipaa olla hyväksytty; se on ihmisen perustarve (Allardt 1976, Gretschelin, Kiilakosken & Nivalan 2012, 17 mukaan). Syrjinnän kohteeksi joutuminen tai ilkeät kommentit ikätovereilta voivat jättää jäljet ihmisen elämään pitkäksi aikaa (Sinkkonen 2010, 188).

Kavereiden hyväksyntää hakiessa nuori saattaa päätyä tekemään jotain, johon muuten ei ryhtyisi. Nuorten riskikäyttäytymisellä tarkoitetaan vaaroille altistavaa käyttäytymistä, jonka motiivina tai taustalla on monia eri asioita. Riskinotto voi olla tahallista tai tahatonta, ja se voi johtua esimerkiksi elämyksien hakemisesta tai impulsiivisuudesta. Usein riskikäyttäytymisen ylläkkeenä on sosiaalinen ryhmäpaine tai muu sosiaaliseen asemaan liittyvä tekijä. (Riskikäyttäytyminen ja tapaturmat 2014.) Vaaratilanteet syntyvät myös, kun nuori aliarvioi riskit ja yliarvioi omat kykynsä (Siegel 2013, 19; Sinkkonen 2010, 41). Nuorten riskikäyttäytyminen on osittain kuitenkin selitettävissä biologisilla muutoksilla. Pubertee-

tin aikana keskushermostossa tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat voimakkaiden tunteiden ja intohimojen syttymiseen. Keskushermoston keskeneräisyydestä johtuen ei ole kuitenkaan vielä mitään, mikä säätelisi näitä impulsseja. (Sinkkonen 2010, 41, 43.)

Yleisiä esimerkkejä riskikäyttäytymisestä ovat kaahailu, humaltuneena ajaminen, päihteiden käyttö ja väkivaltainen käyttäytyminen (Riskikäyttäytyminen ja tapaturmat 2014). Päihteiden käyttö voi johtaa esimerkiksi myös seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen ja väkivaltaan (Päihteet lisäävät seksuaalista riskikäyttäytymistä 2010; Sinkkonen 2010, 208). Lisäksi päihteiden käyttö voi vaikuttaa heikentävällä tavalla muun muassa koulumenestykseen ja muihin päivittäisiin tehtäviin. 2000-luvulla suomalaisten nuorten humalahakuinen juominen ja tupakointi ovat vähentyneet, mutta sen sijaan nuuskan käyttö ja huumeiden kokeilu ovat lisääntyneet (Lapsiasiavaltuutetun toimisto 2014, 62–65).

Epäsosiaalinen käytös, eli muihin ihmisiin kohdistuva välinpitämätön tai yleisistä normeista piittaamaton käytös, voi olla joko nuoruuteen liittyvää tilapäistä sekoilua, jolla haetaan huomiota ja hyväksyntää, tai jo lapsuusiässä alkanutta käytöshäiriötä. Lapsuusiällä alkaneen käytöshäiriön vaarana on käytöksen kroonistuminen. Epäsosiaalista käyttäytymistä on arviolta viidellä prosentilla koko väestöstä, kun taas nuoruusiällä vastaavaa käyttäytymistä, niin sanottuja normirikkomuksia, on enemmistöllä nuorista. Nuoruusiällä alkanut epäsosiaalinen käytös voi tasaantua keskushermoston kypsyessä, mutta on myös mahdollista, että tietynlaisesta käyttäytymisestä jää nuorelle ikään kuin normi, tapa toimia. (Sinkkonen 2010, 180; Jokela 2006, 106.) Usein yksi riskikäyttäytymisen muoto johtaa toiseen, ja siksi joillain nuorilla ongelmat kasaantuvat (Savioja, Sumia & Kaltiala-Heino 2015, 314).

Seksuaalisella riskikäyttäytymisellä tarkoitetaan itseään tai toista vahingoittavaa seksuaalista käyttäytymistä, joka voi johtaa fyysisiin tai psyykkisiin ongelmiin. Seksuaalista riskikäyttäytymistä on myös seksuaalinen toiminta, joka on nuoren ikään ja kehitykseen nähden liian varhaista. 13–15-vuotiaiden normatiiviseen kehitykseen ei esimerkiksi kuulu suuseksi, yhdyntä tai toisen genitaalinen kiihottaminen. On tutkittu, että mitä varhaisemmassa nuoruudessa sukupuoliyhdyntä on aloitettu, sitä varmemmin henkilö on saanut mielenterveyshäiriöitä. Yhdyntöjen aloittamisella varhaisessa kehitysvaiheessa on yhteyksiä myös masennukseen, itsetuhoisiin ajatuksiin, päihteiden käyttöön ja huoliin

omasta kehonkuvasta. Seksuaalisesta riskikäyttäytymisestä esimerkkinä voi olla muun muassa alaikäisen nuoren yhdyntöjä sisältävä suhde huomattavasti vanhemman henkilön kanssa. Riskikäyttäytymistä on myös esimerkiksi yhdyn-täkumppaneiden suuri lukumäärä. Nuoren kehityksen keskeneräisyydestä joh-tuen riskikäyttäytymisen fyysiset ja psyykkiset seuraukset voivat olla vakavia. (Savioja ym. 2015, 309–311, 314.)

Henkisen hyvinvoinnin ongelmat voivat johtaa myös riskikäyttäytymiseen, kuten itsetuhoisuuteen. Tilastojen mukaan vuonna 2010–2011 viidesosa 8:nnen ja 9:nnen luokan tytöistä kärsi masennuksesta. Vuonna 2011 itsetuhoisuuden täh-den sairaalahoidossa teini-ikäisiä tyttöjä oli 120 ja poikia 22. Mielenterveyshäiri-öön liittyvistä syistä laitoshoidossa oli kahdeksan 13–17-vuotiasta nuorta tu-hatta nuorta kohden, mikä on kolminkertainen määrä vuoteen 1994 verrattuna. Vuonna 2012 itsemurhan tehneitä poikia oli kolmekymmentä ja tyttöjä neljä-toista. Nuorten itsemurhat Suomessa ovat muihin maihin verrattuna yleisempiä. Vuonna 2011 Suomi sai YK:n lapsen oikeuksien komitealta kehotuksen eh-käistä itsemurhakuolleisuutta ja masennusta niiden korkeiden lukumäärien vuoksi. (Lapsiasiavaltuutetun toimisto 2014, 39, 60–62, 144.)

Sinkkonen kirjoittaa, että monet vanhemmat uupuvat nuorten vaatimukseen ja uhmaan ja täten mieluummin antavat periksi esimerkiksi ostamalla lapsilleen alkoholia (Sinkkonen 2010, 210). Kasvattajana on kuitenkin tärkeää antaa nuo-rille asennekasvatusta, joka on nuoren päihteiden käytön ehkäisyä. Asenne-kasvatuksella tavoitellaan nuoren hyvää itsetuntoa, ongelmanratkaisutaitoja ja kielteistä asennetta päihteitä kohtaan. Hyvä itsetunto on pohjana sille, ettei nuori tule ryhmäpaineen alla kokeilleeksi päihteitä tai tehneeksi muuta itseään tai muita vahingoittavaa. (Lehtikangas 2012, 92.)

3 NUORTEN OSALLISUUS

Yksi keino nuoren hyvinvoinnin tukemiseen on vahvistaa tämän osallisuutta. Osallisuudessa on kyse ihmisen suhteesta eri yhteisöihin, joita nuorille voi esi-merkiksi olla perhe, kouluyhteisö ja harrastusympäristö. Osallisuus on yksilön tunnetta, että on osa jotakin yhteisöä, tahoja, elinympäristöä tai yhteiskuntaa (Raunio, Lohi, Melin, Uusitalo & Nuva ry:n jäsenistö). Osallisuuden toteutumisen vaikuttaa merkittävästi ihmisen hyvinvointiin. Suomalaisen sosiologin Erik

Allardtin mukaan hyvinvointi jakautuu kolmeen eri ulottuvuuteen: elintasoon (having), ihmissuhteisiin (loving) ja itsensä toteuttamiseen (being) (Allardt 1976, Gretschelein ym. 2012, 17 mukaan). Yleisesti voidaan ajatella, että kun ihminen on osallinen eri yhteisöissä, monet elintasoon ja ihmissuhteisiin liittyvät tarpeet tyydyttyvät. Osallisuuden kautta ihminen pääsee myös toteuttamaan itseään. Esimerkiksi mielekkääseen toimintaan osallistuminen ja siinä vaikuttaminen luovat ihmiselle merkityksen- ja arvokkuudentunnetta, jotka liittyvät kolmanteen hyvinvoinnin ulottuvuuteen eli itsensä toteuttamiseen. (Gretschel ym. 2012, 17.)

Osallisuuden edistäminen voidaan nähdä pääpiirteittäin sosiaalisiin tai poliittisiin suhteisiin vaikuttamisena. Mukana oleminen, mukaan kuuluminen, mukana vaikuttaminen, yhteisöllisyys, yhteisöjen demokraattiset toimintatavat, demokratian kasvattaminen, nuorten subjektiivisuus eli toimijuus prosesseissa sekä valtautuminen ja voimaantuminen ovat käsitteitä, jotka liittyvät oleellisesti osallisuuteen. Näihin edellä mainittuihin käsitteisiin vaikuttamalla voidaan edistää osallisuuden toteutumista. Toisaalta esimerkiksi mukana olon vahvistaminen ei vielä yksin riitä osallisuuden toteutumiseen, vaan osallisuus muodostuu monesta tekijästä. Osallisuutta tuettaessa on tärkeää kiinnittää huomiota ja puuttua myös niihin asioihin, jotka ovat esteinä osallisuuden toteutumiselle, esimerkiksi syrjäytymiseen liittyvät tekijät. (Gretschel ym. 2012, 16.)

Englanninkielinen käsite *empowerment* tarkoittaa suomeksi muun muassa *voimaantumista* ja *valtautumista*, joita tapahtuu osallisuuden vahvistuessa. Valtautuminen tarkoittaa sitä, että ihminen saa valtaa tai hänen toimintamahdollisuutensa lisääntyvät. Ihmisen voimaantuessa hänestä itsestään lähtevät resurssit heräävät eloon – ihminen luottaa vaikutusmahdollisuuksiinsa ja kokee roolinsa merkittävänä. (Koskinen 2010, 21.) Sosiaalialan työn tavoite on ihmisten täysivaltainen kansalaisuus, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että ihminen toimii aktiivisesti ja yhteisöllisesti elämänsä ja olosuhteittensa parhaaksi. Sosiaalialan ammattilaiset pyrkivät siis vahvistamaan alan palveluiden piirissä olevien henkilöiden osallisuutta omaan elämäänsä, esimerkiksi kannustamalla heitä uskomaan omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa sekä mahdollisesti tarjoamalla puitteita parempien olosuhteiden toteutumiseksi. (Juhila 2006, 118–121.)

Nuorisoon kohdistuvat asenteet vaikuttavat myös heidän tunteeseensa osallisuudesta. Ei ole samantekevää, miten nuoria puhutellaan, miten heistä puhutaan tai miten heitä kohdellaan. Jos nuori ei koe olevansa aikuisten seurassa

turvassa ja arvostettu, voi seurauksena olla se, että nuori hakeutuu yhteisöihin, joissa ei ole aikuisia, tai että nuori kääntyy niitä vastaan, joilta negatiiviset asenteet tulevat. Näin ollen nuorten osallisuus tietyissä yhteisöissä heikkenee. Negatiivista suhtautumista voi olla muun muassa nuoren luokittelu *ongelmanuoreksi*. Tärkeää on, että jokainen nuori voi kokea tulevansa tunnistetuksi ja saavansa tunnustusta. Oikein tunnistaminen tarkoittaa sitä, että nuori nähdään tietynlaisena tai roolissa, joka hänelle itselle on tärkeä. Vastuun saaminen voi esimerkiksi kertoa jollekin nuorelle, että hän on luottamuksen arvoinen. Oikealla tavalla tunnistetuksi tuleminen saa aikaan itsekunnioitusta, itsearvostusta ja itsetunnon kasvua, kun taas väärin tunnistaminen aiheuttaa epäoikeudenmukaisuuden ja arvottomuuden tunnetta. Tunnistaminen ja ääneen tunnustaminen vahvistavat arjen osallisuuden kokemuksia, minkä seurauksena yhteisön jäsenet kiinnittyvät entistä enemmän toisiinsa ja toimintaympäristöönsä. (Kallio, Stenvall, Bäcklund & Häkli 2013, 71, 77, 81.)

Ympäristökasvatuksessa, joka on yksi kuntien nuorisotyön tehtävä, on havaittu, että nuoren mahdollisuus olla ympäristönsä ja arkensa asiantuntijana on vahvistanut hänen kokemustaan yhteisön täysivaltaisena jäsenenä. Tämä osallisuuden tunne vahvistaa samalla myös ympäristöä niin, että esimerkiksi ilkivaltaa on vähemmän. Nuoret voivat kokea osallisuutta vahvasti kaveriporukassaan, mutta nuoren tulisi kokea olevansa osallinen myös muissa yhteisöissä, mikä edellyttää sitä, että yhteisö hyväksyy heidät ja että nuoret haluavat olla osa tätä yhteisöä. Koskinen kirjoittaa, että nuoret tarvitsevat kuntia tuekseen voidakseen laillisilla ja yhteiskunnallisesti hyväksytyillä tavoilla ottaa haltuun omia tiloja ja toimintoja. (Koskinen 2007, 132.) Hän kertoo, että muun muassa kuntien talouden heikkeneminen on aiheuttanut sen, että nuorilta puuttuvat viihtyisät, luvalliset olemisen ja tekemisen paikat. Näin ollen hän ehdottaa, että luotaisiin tiloja, joissa eri ikäryhmät kohtaisivat ja joissa myös dialogisuus ja sosiaalinen oppiminen olisivat mahdollista. Tällaista tilaa kutsutaan *kommunikatiivisen toiminnan tilaksi*, ja se tarkoittaa fyysisen tilan lisäksi turvallista, avointa ja hyväksyvää ilmapiiriä. (Koskinen 2010, 61.)

4 YHTEISTUTKIMINEN KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄNÄ JA OSALLISUUDEN VAHVISTAJANA

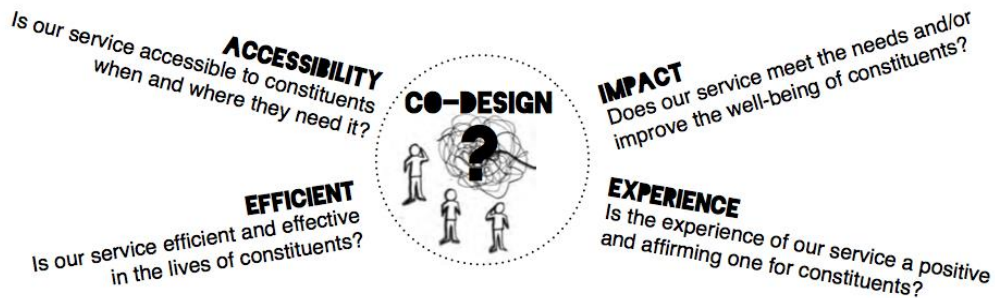
Yhteistutkimisen menetelmä on melko uusi 2000-luvulla syntynyt sosiaalinen innovaatio, joka on lähtenyt liikkeelle pääkaupunkiseudulla tehdyistä kokeiluista kehittää ja tutkia sosiaalipalveluja yhdessä asiakkaiden kanssa. Vuosien 2011–2013 aikana käynnissä olleessa Nuoret kehittäjät -ryhmän toiminnassa käytettiin yhteistutkimisen periaatteita, ja ryhmä sai aikaansaannoksistaan oikeusministeriön demokratiapalkinnon vuonna 2012. Yhteistutkimisen menetelmä on levinnyt laajemmalle alueelle, ja sitä on toteutettu muun muassa Soccan Heikki Waris -instituutin Yhteistutkiminen sosiaalityön menetelmänä -hankkeessa lastensuojelu- ja aikuissosiaalityössä vuosina 2012 ja 2013. (Palsanen; Palsanen 2013, 3–4.) Yhteistutkimis- ja kehittäjäasiakasryhmiä on järjestetty myös muun muassa Rovaniemen ja Sodankylän sosiaalityössä (Kehittäjäasiakastoiminta 2014, 5).

Yhteistutkimisessa ydinajatuksena on, että asiakkaat ja työntekijät ovat samaveroisessa asemassa ja kehittävät yhdessä sosiaalipalveluja (Palsanen 2013, 3, 8). Menetelmässä asiakkaat tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa, minkä on havaittu olevan heille voimaannuttavaa (Palsanen 2013, 3). Ainoastaan kuuluksi tuleminen eli se, että ihminen sanoo mielipiteensä ja jakaa kokemuksensa, ei siis riitä yhteistutkimisen näkökulmasta katsottuna vaan tarkoituksena on, että asiakkaille annetaan mahdollisuus myös kehittämistyöhön ja vaikuttamiseen (Palsanen 2013, 7). Yhteistutkimisen periaatteet ovat 1. vuorovaikutussuhteessa tapahtuva toiminta, 2. vapaaehtoisuus, 3. voimaantumisen, 4. tasa-vertainen ja avoin asiantuntijuus, 5. luottamus ja tunteminen, 6. yhteissuunnittelu, 7. yhteistoiminta, 8. vaikuttaminen ja 9. eettisyys.

4.1 Yhteistutkimisen periaatteiden tarkastelua

Yhteistutkimisessa ollaan dialogisessa vuorovaikutussuhteessa, jossa tuotetaan ja kootaan yhdessä kokemustietoa (Palsanen 2013, 4, 8). Vuorovaikutuksessa asiakas on ikään kuin kokemusasiantuntijana, jonka osallisuus palveluiden kehittämisprosessissa tuo työntekijöiden ammatilliseen näkökulmaan tär-

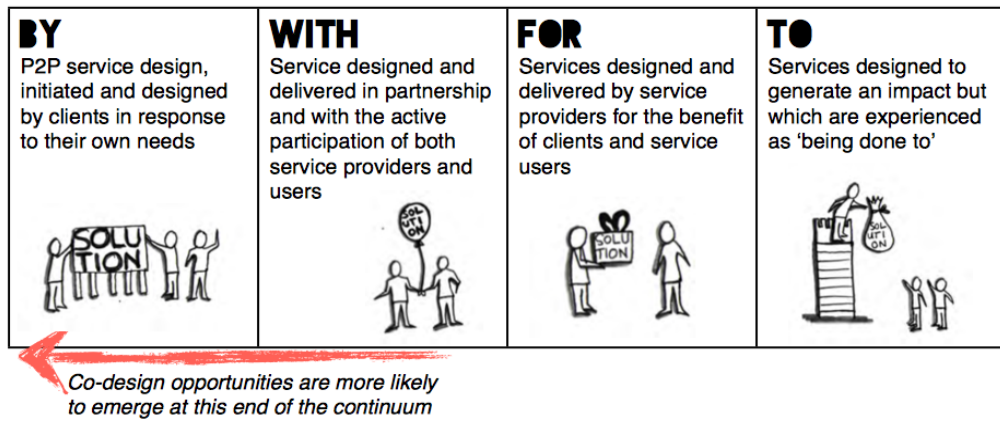
keän lisän. Yhteistutkimisessa voidaan esimerkiksi tutkia palveluiden tehokkuutta, hyödyllisyyttä, vaikuttavuutta sekä asiakkaiden kokemuksia palveluista (kuva 1).

Kuva 1. Yhteissuunnittelussa tutkitaan palveluiden saavutettavuutta, tehokkuutta, hyödyllisyyttä ja vaikuttavuutta sekä kokemusta palvelusta (Burkett, s. 11).

Dialogisuus vuorovaikutuksessa on erityisen tärkeää. Dialogisuus on tasavertainen asetelma, jossa kumpikaan osapuoli ei tee etukäteen oletuksia vaan avoimen keskustelun kautta pyritään asettumaan toisen näkökulmaan ja mahdollisesti oppimaan siitä. Näin ollen keskustelussa näkökulmat voivat muuttua eikä lopputulos ole ennalta arvattavissa. (Metteri 2007, 1; Raatikainen 2015, 108.) Tasavertainen ja dialoginen työskentely edistää luottamuksen muodostumista. Tasavertaisessa työskentelyssä annetaan arvoa asiakkaan kokemustiedolle ja mielipiteille, mikä tukee asiakkaan itsetuntoa. Itseensä luottaminen vaikuttaa taas muihin ihmisiin luottamiseen, sillä itseluottamuksen mukaan ihminen muodostaa käsitystä ja havaintoja tapahtumista. Näin ollen rohkaiseva ja kannustava ilmapiiri asiakkaan ja työntekijän välillä vaikuttaa luottamuksen lisääntymiseen. (Raatikainen 2015, 45–46.)

Tasavertainen asiantuntijuus tarkoittaa yhteistutkimisessa sitä, että myös asiakkaat ovat asiantuntijoina yhteistoiminnassa. Toisessa kuvassa on neljä tapaa tuottaa palveluja – asiakkaille, asiakkaita varten, asiakkaiden kanssa tai asiakkaiden aloitteesta (kuva 2). Yhteistutkimisessa asiakkaiden osallisuus nähdään tarpeellisena, ja siten palveluiden kehittämisen lopputulos on lähempänä asiakkaiden tarpeita (Burkett, s. 10).

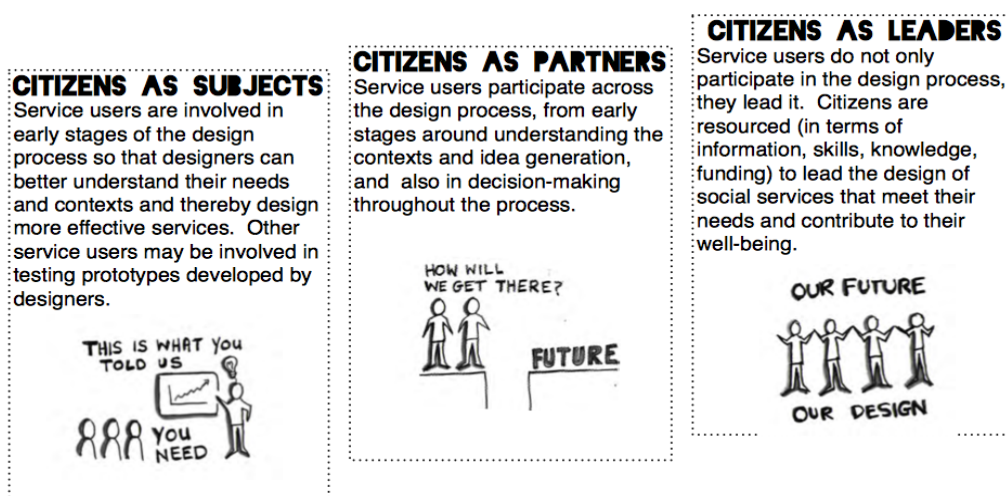

Kuva 2. Palveluja voidaan tuottaa eri tavoin – asiakkaille, asiakkaiden hyväksi, asiakkaiden kanssa tai niin, että asiakkaat ovat itse palveluiden suunnittelijoina ja tuottajina. Yhteissuunnittelu tähtää asiakkaiden mahdollisuuteen osallistua mahdollisimman paljon. (Burkett, s. 10.)

Yhteistoiminnassa ja -suunnittelussa Yhteistutkiminen sosiaalityön menetelmänä -hankkeen asiakkaat kokivat, että asiantuntija-asemassa oleminen oli erittäin motivoivaa. Tasavertainen asiantuntijuus tarkoittaa myös sitä, että työntekijät ovat toistensa kanssa samassa asemassa. Asiakkaat voivat olla mukana myös työntekijöiden ammattikäytäntöjen kehittämisessä, minkä takia työntekijöiden on oltava käytännöstään avoimia. Tasavertainen suhde ammattilaisen ja asiakkaan välillä ei kuitenkaan saa vaikuttaa asiakkaiden saamaan palveluun ryhmän ulkopuolella, ja siksi alussa on tärkeä selvittää tarkasti, mitä tasavertaisuus ja muut periaatteet pitävät sisällään. (Palsanen 2013, 12, 31.)

Yhteistoiminnassa kaikki osapuolet ovat aktiivisesti mukana omalla panoksellaan ja omana itsenään (Palsanen 2013, 14). Asiakkaan osallistaminen jokaiseen prosessin vaiheeseen luo yhteistoiminnasta tasavertaisen, ja asiakkaat ovat alusta lähtien mukana ilmiön hahmottamisessa, suunnittelussa ja päätöksenteossa (Raatikainen 2015, 18; Burkett, s. 10). Yhteistutkimisessa voidaan rikkoa perinteisiä rajoja esimerkiksi siinä, että asiakkaat ottavat johtajan roolin. Kolmannessa kuvassa on havainnollistettu kansalaisten roolit toimijoina, työ-kumppaneina ja johtajina (kuva 3). Ryhmässä on hyvä sopia yhdessä työnjako ja puhua kunkin odotuksista. Jokaisella on oma roolinsa, mutta kuitenkin niin, ettei kukaan jää vain tarkkailijaksi tai seuraajaksi. Toisten kunnioittaminen ja turvallisen ilmapiirin ylläpitäminen ovat tärkeitä asioita. Turvallisuuden tunnetta voi lisätä myös säännöllisyys. (Palsanen 2013, 13–14.) Yhteistutkimiseen osallistumisen on oltava kuitenkin ehdottomasti vapaaehtoista. Vapaaehtoisuuden taustalla on asiakkaan itsemääräämisoikeus – valta päättää oman elämänsä

asioista kun ne eivät ole vahingoksi itselle tai muille (Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan itsemääräämisoikeutta halutaan vahvistaa 2014). Palsasen mukaan kehittämissyhmään voi osallistua itselle parhaiten sopivalla tavalla ja sitoutumisella. Toisaalta työskentelyyn ja tuloksiin vaikuttaa ihmisten sitoutuminen, minkä takia on suositeltavaa, että mukaan lähtevät sitoutuvat prosessiin. Yhteistutkimisen oppaassa kerrotaan erään Yhteistutkiminen sosiaalityön menetelmänä -hankkeeseen osallistuneen henkilön todenneen, että vapaudesta seuraa sitoutumisenhalu. (Palsanen 2013, 10.)

Kuva 3. Yhteissuunnittelussa kansalaiset ovat toimijoina, työkumppaneina ja johtajina. He osallistuvat alusta lähtien suunnitteluun, päätöksentekoon ja johtamiseen. Jotta he voivat viedä tarvittavia sosiaalipalveluja eteenpäin ja edistää hyvinvointiaan, he tarvitsevat työhönsä tiedot, taidot ja rahoituksen. (Burkett, s. 10.)

Luottamuksen syntyminen vaikuttaa tyytyväisyyteen, elämänlaatuun ja terveyteen, ja siksi se on tärkeä perusta voimauttavassa sosiaalityössä. Ilman luottamusta ei voida päästä haluttuihin tavoitteisiin. (Raatikainen 2015, 18.) Luottamusta lisää se, että yhteistutkimisessa jokainen osapuoli jakaa jotain itsestään. Siitä seurauksena osallistujat oppivat tuntemaan toisiaan ja näin myös luottamaan enemmän toisiinsa. (Palsanen 2013, 12.) Ilkka Rantanen, joka on tehnyt noin 20 vuotta työtä poikien kanssa, kertoo teoksessaan, että työntekijän etäinen ja muodollinen työtapa voi kertoa tämän kylmyydestä, välinpitämättömyydestä tai hänen tavastaan suhtautua elämään teoreettisesti. Rantanen suosittelee, että työntekijä voi näyttää ihmisyytään pojille, koska hänen persoonansa ja ajatuksensa ovat luonnollinen osa inhimillistä vuorovaikutusta. Toisaalta samalla on muistettava myös ammatilliset rajat erityisesti itsensä suojelemiseksi.

Ammattilaisen ei ole hyvä paljastaa liikaa asioita yksityiselämästään, jottei tule satutetuksi. (Rantanen 2010, 109, 111.)

Yhteistutkimisen menetelmässä ryhmäläiset voivat jakaa sekä omia kokemuksiaan että muiden tuntemiensa henkilöiden kertomuksia. Ryhmässä raskaatkin elämäkokemukset voivat muuttua voimavaraksi. (Palsanen 2013, 9–10.) Voimaantumisen tuntomerkkejä ovat muun muassa parantunut itsetunto, kyky asettaa ja saavuttaa päämääriä, tunne oman elämänsä ja muutosprosessin hallitsemisesta ja toiveikkuus tulevaisuutta kohtaan (Rodwell 1996, Siitosen 2004, 11 mukaan). Yhteistutkimisen menetelmän voidaan sanoa olevan voimaannuttavaa, sillä yhteistutkimisen prosessiin osallistuneilla palveluiden käyttäjillä on ollut kokemuksia, että muutkin elämän osa-alueet, kuten koulu ja työ, ovat alkaneet sujua. Samoin ammattilaisetkin ovat saaneet voimaa työhönsä. (Palsanen 2013, 11.)

Vaikuttamisen mahdollisuus tuo motivaatiota työn tekemiseen, kun tiedetään, että työ voi saada aikaan muutosta. Vaikuttamiskeinot valitaan yhdessä ryhmässä, ja niitä voivat olla muun muassa asioiden vieminen johtoasemassa oleville, päättäjille ja mediaan. Joillekin nimettömänä ja kirjallisesti vaikuttaminen voi olla luontevaa, kun taas toisille mieluinen keino on puhuminen. Yhteistutkimisen hyvä puoli on se, että ryhmässä keskustellut asiat välittyvät eteenpäin yleisenä tietona eikä jonkun henkilökohtaisena informaationa. Toiminnan eettisyyttä tukee myös se, että kokemustietoa jakaessaan asiakkaat eivät ole vain tiedon antajia vaan he voimaantuvat samalla. Jotta toiminta olisi eettistä, on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että osallistuminen on turvallista jokaiselle osanottajalle. Palkanmaksuista on hyvä sopia, jos yhteistutkimisen prosessissa mukana olevat asiakkaat pitävät koulutuspäiviä. Yhteistutkimisen oppaassa pohditaan, että tällaisissa tapauksissa palkanmaksu on eettistä, koska työntekijätkin saisivat samasta palkan ja jopa kuulijat saavat koulutuspäivinä palkkaa. Palkan saaminen on lisäksi kannustavaa. Palsasen mukaan prosessista ei ole kuitenkaan tarve maksaa palveluiden saajille palkkaa, mutta osallistumisen on muuten oltava palkitsevaa. (Palsanen 2013, 14–16.)

4.2 Yhteistutkimisen vertailua osallisuutta edistäviin hankkeisiin ulkomailla

Englanninkielisissä raporteissa yhteistutkimisen menetelmää ei suoraan ole, sillä menetelmä on kehitetty Suomessa. Sen sijaan yhteissuunnittelu, yksi yhteistutkimisen menetelmään sisältyvistä periaatteista, eli englanniksi co-design tai co-creation, voisi vastata samankaltaista käsitystä ja prosessia. Yhdistyneen Kuningaskunnan Design Councilin mukaan co-design tarkoittaa vapaasti suomennettuna suunnitteluprosessia ihmisten kanssa, jotka tulevat käyttämään tai välittämään tuotetta tai palvelua (Yhdistyneen Kuningaskunnan Design Council, Burkettin, s. 4 mukaan). Co-creation sen sijaan on Christian Basonin määritelmän mukaan systemaattinen prosessi luoda uusia ratkaisuja ihmisten kanssa, ei heitä varten, sekä osallistaa kansalaisia ja yhteisöjä toimintamenetelmien ja palveluiden kehittämiseen (Bason 2010, Burkettin, s. 4 mukaan). Erona yhteistutkimisen ja yhteissuunnittelun välillä ovat lähinnä vain termi ja se, että yhteistutkimisen menetelmälle on kehitetty selkeät ohjeet ja periaatteet, jotka ohjaavat prosessin kulkua. Yhteissuunnittelu on yhteistutkimiseen sisältyvä käsite tai kansainvälisessä kehittämistyössä yhteistutkimista vastaava prosessi. Vaikka siis yhteistutkiminen menetelmänä onkin uusi sosiaalinen innovaatio Suomessa, ovat siihen liittyvät periaatteet tuttuja sosiaalialalla.

Yhteistutkiminen on sidoksissa vahvasti osallisuuteen. Yhteistutkimisen onnistuessa ihminen kokee olevansa osa yhteisöä, ja näin myös osallisuuden tunne vahvistuu. Ympäri Eurooppaa on ollut käynnissä monia nuoria osallistavia hankkeita, joista Suomen Nuorisotutkimusseura kertoo tarkemmin (ks. Gretschel, Levamo, Kiilakoski, Laine, Mäntylä, Pleyers & Raisio 2014). Monista näistä projekteista voidaan varmasti puhua yhteistutkimisen kaltaisena järjestelmänä, jossa nuoret suunnittelevat ja kehittävät tiettyä kohdetta yhdessä muiden tahojen kanssa. Tsekin tasavallassa esimerkiksi on osallistettu nuoria yhteisön suunnitteluun niin, että mukana on ollut heidän lisäksi muun muassa kunnan virkamiehiä, kolmannen sektorin yhdistyksiä, opettajia ja kirjaston henkilökuntaa. Nuoret ovat olleet erityisen kiinnostuneita urheilukenttien, skeittipuistojen ja koulun edustan suunnittelusta. (Levamo 2014, 25.)

5 HAMINAN NUORISOTYÖN KEHITTÄMISTUTKIMUKSEN TAUSTA- JA TAVOITEKUVAUS

5.1 Kehittämistutkimuksen lähtökohta ja tarve

Opinnäytetyöni aiheena on *Haminan nuorisotyön kehittäminen – nuoret osallisina*, ja työn on tilannut Haminan kaupungin nuorisopalvelut. Innostus aiheeseen lähti keskustelusta Haminan nuoriso- ja järjestötoiminnan esimiehen Heikki Kotilaisen kanssa toukokuussa 2015 pohtiessamme, mitä Haminan nuorten eteen tulisi tehdä. Mediassa oli ollut samana keväänä paljon uutisointia Haminan päihdetilanteesta (ks. Krautsuk 2015), ja eräs samoihin aikoihin sattunut alaikäisen nuoren traaginen kuolemantapaus oli herättänyt monia kaupungin virkamiehiä ja muita kaupunkilaisia ajattelemaan nuorison tilannetta Haminassa (ks. Kimpanpää 2015). Kuulin haminalaisen nuoren kertoneen kokemuksistaan, että koska Haminassa ei ole paljon muutakaan tekemistä, ainoa vaihtoehto on viikonloppuisin päihtyminen. Yleinen nuorten esiin tuoma ajatus on, ettei Haminassa ole ”mitään” nuorille.

Kyse ei välttämättä ole siitä, ettei Haminassa olisi nuorille harrastusmahdollisuuksia. Kaupungin nuorisotoiminnan lisäksi Haminassa toimii tällä hetkellä kaupungin internetsivujen mukaan ainakin 22 nuorisoyhdistystä, jotka järjestävät erilaisia vapaa-ajan aktiviteetteja nuorille, ja lisäksi on monia muita yhdistyksiä ja seuroja, joiden toiminnassa nuoret ovat mukana (Nuorisoyhdistykset). On siis syytä tutkia, millaista toimintaa, palvelua tai millaisia puitteita kaipaavat ne nuoret, joiden mielenkiinnonkohteisiin tämän hetkiset harrastusvaihtoehdot ja nuorisopalvelut eivät vastaa. Monien eri ihmisten tekemien havaintojen perusteella harrastustoiminnan ulkopuolelle jäävän nuorisoporukan keskuudessa on myös paljon päihteiden käyttöä, ja siksi on hyvä selvittää, miten nuorisotyöllä voidaan vaikuttaa tilanteeseen.

Tapaamisessani Kotilaisen kanssa oli mukana myös Hannah Honkanen, joka on ollut 16 vuotta toiminnanjohtajana Haminan seudun VIP-nuoret ry:ssä, paikallisessa nuorisoyhdistyksessä. Honkanen toi esille ajatuksen nuorten osallistamisesta mukaan suunnitteluun, ja koimme sen olevan hyvä tapa lähteä liikkeelle selvittämään ja kehittämään tilannetta. Olen itsekkin tehnyt vapaaehtoisnuorisotyötä Haminan seudun VIP-nuoret ry:ssä teini-ikäisestä asti. Haminan nuoret ovat olleet inspiraationi sosiaalialalle hakeutumisessani, ja siksi myös

tutkimuksen aihe on lähellä sydäntäni. Tapasimme kesäkuun alussa Kotilaisen kanssa vielä muutaman kerran, jolloin suunnittelimme opinnäytetyöni sisältöä. Kirjoitimme sopimuksen toinen päivä kesäkuuta 2015, ja työn ohjaava opettaja Merja Hautalainen allekirjoitti sopimuksen seuraavana päivänä.

5.2 Tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen lopputuloksena halutaan tietää *millaisia puitteita, nuorisopalveluita tai -toimintaa Haminan nuoret tarvitsevat*, ja tämä on aiheen keskeinen tutkimuskysymys. Kohteena ovat erityisesti ne nuoret, jotka ovat harrastustoiminnan ulkopuolella tai oleskelevat muun muassa kaupungilla tai nuorisotiloissa. Palvelu- ja muiden tarpeiden selvittämisen rinnalla ilmiön hahmottamiseksi on hyvä ottaa selvää Haminan nuorisotyön tilanteesta. Tähän on tarkoitus kysyä sekä nuorten että nuorisotyötä tekevien henkilöiden näkökulmaa.

Asiakaslähtöisen kehittämistyön kannalta on tärkeää, että kehitysideoit tulevat nimenomaan nuorilta. Täten nuorten osallistaminen kehittämisprosessiin on merkittävässä roolissa tutkimuksessani. Nuorisotyön kehittämisprosessissa sovelletaan yhteistutkimisen menetelmän periaatteita, jotka edistävät osallisuuden toteutumista. Yhteistutkimisen menetelmässä ei suljeta pois myöskään nuorisotyötä tekevien ja muiden asiantuntijoiden näkemyksiä, vaan he ovat prosessissa aktiivisesti mukana.

Tutkimus auttaa Haminan kaupunkia kehittämään nuorisopalveluitaan, mutta myös muut Haminassa nuorisotyötä tekevät yhdistykset ja toimijat voivat hyötyä tutkimustuloksista. Vaikka tutkimukseni tilaajana on Haminan nuorisopalvelut, en rajaa nuorisotyön kehittämistä vain yhden sektorin sisälle, sillä kaupungin on tehtävä yhteistyötä myös paikallisten nuorisoyhdistysten ja muiden järjestöjen kanssa (Nuorisolaki 7. §). Yhteistutkimisen avulla pyritään vahvistamaan yhteistyötä eri nuorisotyötä tekevien toimijoiden kanssa. Yhteistyön odotan vähentävän turhia päällekkäisyyksiä Haminan nuorisotyössä, säästävän resursseja ja tarjoavan mahdollisuuksia monipuolisempiin tuloksiin.

Tutkimusprosessin edetessä tuli tarve selvittää haminalaisten nuorten päihteiden käyttöön liittyviä taustatekijöitä, koska jo lähtökohtana tutkimukselle oli nuorten päihteiden käytön eskaloituminen. Tämän seikan selvittämisen ajattelin

tukevan varsinaisen tutkimusongelman ratkaisemista. Samanaikaisesti lisäsin työni tavoitteiksi saada sellaista tietoa ja ratkaisuja, jotka auttavat kehittämään Haminan nuorisotyötä tukemaan entistä paremmin nuorten päihteettömyyttä sekä auttamaan päihteiden käytön taustalla olevissa ongelmassa ja haasteissa.

Ensisijainen tutkimuskysymys on:

1. Millaisia puitteita, nuorisopalveluita tai -toimintaa tarvitsevat erityisesti ne haminalaiset nuoret, jotka jäävät harrastustoiminnan ulkopuolelle tai oleskelevat muun muassa kaupungilla tai nuorisotiloissa?

Ensisijaista tutkimuskysymystä tukevat tutkimuskysymykset ovat:

2. Millainen on Haminan nuorisotyön tilanne?
3. Miten yhteistutkimisen menetelmä soveltuu nuorisotyön kehittämisprosessiin ottaen huomioon sekä nuorten että eri toimijoiden osallisuuden?
4. Mitä tekijöitä haminalaisten nuorten päihteiden käytön taustalla on?
5. Miten Haminan nuorisotyötä voidaan kehittää tukemaan paremmin nuorten päihteettömyyttä sekä auttamaan päihteiden käytön taustalla olevissa ongelmassa ja haasteissa?

Seuraavaksi kuvailen eri nuorisotyön muotoja Haminassa, mitä varten olen haastatellut nuorisotyötä tekeviä henkilöitä. Tässä tutkimuksessa olen ottanut huomioon lähinnä ne nuorisotyön muodot, joiden olen havainnut tavoittavan tai joilla uskon olevan mahdollisuuksia tavoittaa suuren osan tutkimuksen kohde-ryhmänä olevista nuorista. Monet näistä toimijoista ovat olleet myös mukana yhteistyössä tutkimuksen toteutuksessa. Tästä tutkimusraportista on jätetty pois esimerkiksi nuorten työpajatoiminta, koska on haluttu keskittyä nuorten vapaa-ajanviettoon liittyviin kysymyksiin.

5.3 Nuorisotyö Haminassa

Kuntien velvollisuutena on nuorisotyön ja nuorisopolitiikan järjestäminen. Nämä pitävät sisällään nuorten kasvatuksellisen ohjauksen, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, liikunnallisen, kulttuurisen, kansainvälisen ja monikulttuurisen nuorisotoiminnan sekä nuorten ympäristökasvatuksen. Tarpeiden mukaan kunta järjestää myös muun muassa nuorten työpajoja

ja muita toimintamuotoja. Kuntien lisäksi myös muut tahot voivat tehdä nuorisotyötä, ja kuntien tehtävänä on toimia yhteistyössä näiden yhdistysten ja ryhmien kanssa. (Kuntien nuorisotyö.)

Nuorisolaki velvoittaa kuntia järjestämään nuorten ohjaus- ja palveluverkoston, jossa on mukana edustajia opetus- ja nuorisotoimesta, sosiaali- ja terveystalalta sekä työ- ja poliisihallinnosta. Tämän verkoston tehtävänä on muun muassa koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida nuorten tilannetta niiden pohjalta. Verkoston tavoitteen tulee olla myös, että nuorille suunnatut palvelut ovat riittävät, laadukkaat ja saavutettavat. (Nuorisolaki 7a §.)

Haminan kaupungin nuorisopalveluilla on tällä hetkellä kaksi vakituista työntekijää – nuoriso- ja järjestötoiminnan esimies Heikki Kotilainen sekä nuorisotyöntekijä Jenny Amperla. Hankkeen kautta Haminaan on saatu myös koulunuorisotyöntekijä. Kotilaisen mukaan Haminassa monialainen yhteistyöverkosto on erittäin kattava, sillä tarvittavien yhteistyökumppaneiden lisäksi Haminan varuskunta on vahvasti mukana yhteistyössä. Kutsunnoissa esimerkiksi tarkastetaan nuoren hyvinvointi. Verkoston vastuulla on nuorison koulutus- ja työllisyystakuun toteuttaminen. Koulutus- ja työllisyystakuun tarkoituksena on tarjota nuorelle joko sopiva koulutus, työ tai niitä vastaava kokeilujakso kolmen kuukauden sisällä edellisen koulun tai työsuhteen päättymisestä. Haminassa verkosto ei puutu nuorison vapaa-ajan asioihin, ja siksi tässä tutkimuksessa on nimenomaan tarkoitus selvittää nuorten vapaa-ajanviettoon liittyviä seikkoja. (Kotilainen 2015.)

5.3.1 Koulunuorisotyö

Vuoden 2015 huhtikuusta lähtien Haminassa Pappilansalmen yläkoululla on toiminut koulunuorisotyöntekijä Sanna-Anneli Makkonen. Aiemmin Haminassa on tehty koulunuorisotyökokeiluja Vehkalahden koululla, mutta henkilökunnan suhtautuminen koulunuorisotyöhön ei ollut myönteinen. Koulunuorisotyöntekijä jalkautuu sekä koulumaailmaan että koulun ulkopuolelle kaupungin nuorisotyöhön. Tavoitteena on tavoittaa näin yhä enemmän nuoria ja tukea erityisesti syrjäytymisvaarassa olevia. (Makkonen 2015a; Amperla 2015.)

Koulunuorisotyöntekijän tärkein tehtävä on olla läsnä nuorille. Koulunuorisotyöntekijä on helposti nuorten tavoitettavissa, sillä nuoret voivat lähestyä häntä

myös sosiaalisessa mediassa neljän eri kanavan kautta. Koulussa Makkonen kertoo osallistuvansa esimerkiksi välitunneille ja joillekin oppitunneille, minkä lisäksi hän pitää teemallisia oppitunteja muun muassa nettikiusaamisesta. Makkonen tekee myös yhteistyötä koulun tukioppilastoimikunnan kanssa muun muassa ryhmyttäen seitsemäsluokkalaisia. Oppilaiden ryhmytyminen on tärkeää, sillä sen onnistuessa voidaan välttyä nuorten syrjäytymiseltä. Kouluajan ulkopuolella Makkonen ohjaa liikuntaa koulun liikuntasalissa tunnin ajan viikossa. Motiivina tässä on liikkumisen ilo ja se, että liikunnasta ei tehdä kilpailuhenkistä. (Makkonen 2015a.)

5.3.2 Nuorisotalotoiminta

Haminan kaupungilla on kaksi toimivaa nuorisotaloa, keskustassa ja Uuden-Summan kaupunginosassa. Keskustan nuorisotalon vastuuhjaajana on koulu-nuorisotyöntekijä Sanna-Anneli Makkonen, ja hänen kanssaan talolla työskentelee kaksi muuta iltaohjaajaa. Keskustan nuorisotalo on avoinna viides- ja kuudesluokkalaisille maanantaisin ja torstaisin kello 15.00–17.00, jonka jälkeen on yli 13-vuotiaiden vuoro, joka kestää ilta kahdeksaan. Uuden-Summan nuorisotalotoimintaa ohjaa kaupungin toinen nuorisotyöntekijä Jenny Amperla, joka myös koordinoi koko Haminan nuorisotalotyötä. Uudessa-Summassa nuorisotalo on tiistaisin ja perjantaisin auki samoille ikäryhmille ja samoina kellonaikoina kuin keskustassa. (Makkonen 2015a.)

Nuorisotalon välineistöön kuuluu muun muassa biljardi, pelejä ja bluetooth-kaiutin, jotka ovat nuorten käytössä. Lisäksi nuorisotalon keittiötä voi käyttää vapaasti, ja joskus nuorille on ostettu esimerkiksi pannukakku- tai tortilla-aineksia yhteistä kokkailua varten. Makkonen kertoo, että nuorisotalon seinällä on ”Mitä tehtäis” -lappu, johon nuoret saavat kirjoittaa ideoita toiminnalle. Halloween-discon järjestäminen lähti esimerkiksi nuoren kirjoittamasta toiveesta, että olisi bileet. Välillä ehdotuksia kysytään nuorilta myös suoraan. Nuoret saavat antaa parannusehdotuksia, ja esimerkiksi Uuden-Summan nuorisotalolle nuoret olivat muun muassa toivoneet vilttejä lämmikkeeksi. Makkonen on havainnut, että yleensä nuoret tulevat nuorisotalolle ”hengaillemaan” ja kuuntelemaan musiikkia. Varhaisnuoret kaipaavat sen sijaan enemmän ohjelmallista toi-

mintaa, ja he saattavat myös pyytää apua koulutehtävien tekemisessä. Molemmilla nuorisotaloilla on myös oma salivuoro, keskustassa kerran viikossa ja Uudessa-Summassa kaksi kertaa viikossa, jonka aikana pelataan nuorten suosimia pelejä. (Makkonen 2015b.)

Amperla kertoo, että nuorilta kerätään vuosittain palautetta toiminnasta, joista on ilmennyt, että nuoret toivovat nuorisotalojen olevan enemmän auki. Jotkut Uuden-Summan nuorisotalolla käyneet nuoret ovat Amperlan mukaan kuitenkin kritisoineet perjantaiajankohtaa, sillä he viettävät perjantain mieluummin keskustassa. (Amperla 2015.) Siitäkin huolimatta Uuden-Summan nuorisotalolla on ollut kiitettävästi kävijöitä, jopa enemmän kuin keskustan nuorisotalolla, missä Makkosen arvion mukaan nuoria saattaa käydä illan aikana noin 11–15 henkilöä. Uudessa-Summassa kävijöitä on ollut 30–40 iltaa kohden. Makkonen kertoo, että tänä vuonna uusista yläkoulun oppilaista on saatu keskustan nuorisotaloon paljon uutta väkeä, minkä ansiosta nuorisotalon kävijäkunta on monipuolistunut. Keskustan niin sanotulla mininuokkarilla eli viides- ja kuudesluokkalaisen nuorisotaloaikana on keskimäärin käynyt 15 henkeä. Uudessa-Summassa kävijöiden suurempi lukumäärä voi johtua siitä, että keskustassa nuoret harrastavat enemmän. Nuorisotalojen kävijämäärän odotetaan kuitenkin kasvavan talvea kohti. (Makkonen 2015a.)

Makkonen mainitsee tärkeäksi kehitystarpeeksi nuorten osallisuuden lisäämisen, vaikka siihen onkin jo kiinnitetty huomiota. Osallisuuden parantamiseksi Makkonen pohtii talotoimikuntien perustamista nuorisotaloille. Nuorista koostuvat toimikunnat voisivat kokoontua esimerkiksi kuukausittain suunnittelemaan nuorisotalotoimintaa eikä toimikunnan jäseniksi valittaisi vain niin sanottuja parhaita oppilaita. (Makkonen 2015a.)

5.3.3 Muu kaupungin nuorisotyö

Kesäloma-aikana kaupungin koulunuorisotyöntekijä ja nuorisotyöntekijä koordinoivat lähinnä leirejä ja kansainvälistä nuorisotyötä. Amperla järjestää myös seikkailukasvatusta, johon voi esimerkiksi liittyä kiipeilyä ja melontaa. Haminaassa on toteutettu myös pienryhmiä, kuten tyttöryhmiä ja eri harrastusten parissa kokoontuvia ryhmiä. Selvä reitti -tapahtumat ovat kausiluontoinen projekti, joka on osa ehkäisevää päihdetyötä. (Amperla 2015.)

Makkosen mielestä suuri kehitystarve Haminan nuorisotyössä olisi saada paljon enemmän työntekijöitä (Makkonen 2015a). Amperlakin kaipaisi enemmän työntekijöitä nuorisotyöhön; hänen mielestään yksin työtä tehdessä on vaikea toteuttaa hyviä ideoita. Amperla sanoo resurssien olevan hyvin vähäiset. Siksi hän toivoo, että Haminassa arvostettaisiin enemmän nuorisotyötä. Amperlan mielestä yhdenkin nuoren kohtaaminen on tärkeää, mutta nuorisotyön vaikuttavuutta on vaikea mitata ja todistaa päättäjille. Yksi työn vaikuttavuuden työväline on valtakunnallinen laatukriteeristö, joka ohjaa nuorisotyötä. Kriteeristössä on 27 kohtaa, joiden teemoja ovat osallisuus, alueellisuus, yhdenvertaisuus ja oppiminen (Alueellisen nuorisotyön laatukriteeristö 2015). Amperlan tavoitteena on saada nuorisotyölle enemmän näkyvyyttä (Amperla 2015).

Osallisuuden vahvistamiseen ja eri toimijoiden yhteistyöhön liittyen sekä Makkonen että Amperla kehuvat tämän tutkimuksen tuloksena syntyneitä Beach Party -tapahtumaa. Amperlan mielestä nuorisotyö voisi resurssien salliessa laajeta muille Haminan alueille, kuten Pyhäntään, Poitsilaan, Husulaan ja Vilniemeen. Amperlaa nuorten päihteiden käyttö on huolestuttanut, ja sen tilanteen muuttumisen hän mainitsee tärkeimmäksi kehitystavoitteeksi monikulttuurisuuskasvatuksen lisäksi. Nuorisopalvelutiimi kokoontuu kuukausittain käymään yhdessä läpi kuukauden tapahtumia. Lisäksi tehdään monialaista yhteistyötä. (Amperla 2015.)

5.3.4 Haminan kuntataiteilija ja taideprojektit

Vuonna 2015 Haminan kulttuurilautakunnan kuntataiteilijan titteliä on kantanut bändikouluja ja musiikkiprojekteja vetänyt Tomi Pekkola. Kyseinen kuntataiteilijan projekti on kestänyt vuoden 2015 kesäkuun alusta lokakuun loppuun, ja sen kohderyhmänä on ollut nuoret. Tarkoituksena on ollut järjestää nuorille tapahtumia, mutta myös puitteita, jotta nuoret voivat itse järjestää heille mieluisia tapahtumia tai toimintaa. Projektin aikana Pekkola on ollut mukana järjestämässä erilaisia musiikkitapahtumia, joista yksi oli Haminan nuorisotyön kehittämistutkimuksen tuloksena syntynyt Beach Party -tapahtuma. Muita kesän ja syksyn aikaisia tapahtumia ovat olleet Tervis-stage, Haminan iltatorit, Valojen yö ja Haminan teatterin kanssa tehty yhteistyöprojekti Syys-pläjäys, jossa muun mu-

assa esiteltiin nuorten tekemiä lyhytelokuvia. Lisäksi Pekkola on tehnyt nauhoitusprojekteja kolmen eri kokoonpanon kanssa bändikoulun rinnalla sekä esiintynyt itse musiikkitilaisuuksissa, tehnyt sävellyksiä sekä opettanut niiden tekemistä. Yhteistyötä on ollut paljon eri musiikin harrastajien ja ammattilaisten kanssa. Bändikoulutoimintaa Pekkola on ohjannut vuodesta 2004 lähtien, ja nykyään se toimii keskustan nuorisotalon yhteydessä. Pekkola arvelee sen olevan hyvä sijainti tavoittaa enemmän nuoria ja niitä, jotka eivät aiemmin ole olleet aktiivisesti musiikin harrastuksessa mukana. Kuntataiteilijan projektin kautta bändikoulu on saanut uusia laitteita, mikä on antanut monelle yhteelle äänitysmahdollisuuden. Pekkola toivoo, että jatkossa laitteet voisivat olla myös laajemman joukon palveluksessa. (Pekkola 2015.)

5.3.5 Haminan nuorisovaltuusto

Haminassa on ollut nuorisovaltuusto vuodesta 2007 lähtien (Nuorisovaltuusto). Nuorisolain kahdeksannen lakipykälän mukaan kuntien velvollisuus on järjestää nuorille mahdollisuus osallistua nuorisotyöhön liittyvien asioiden käsittelyyn sekä kuulla nuoria heitä koskevissa asioissa (Nuorisolaki 8. §). Nuorisovaltuuston tarkoitus on tuoda nuorten ääni kuuluviin myös päättäjille. Haminassa nuorisovaltuusto on lisäksi järjestänyt nuorille monenlaisia tapahtumia, kuten musiikki- ja elokuvatapahtumia. (Nuorisovaltuusto.)

Nuorisoasiamies valvoo nuorten etujen toteutumista ja on nuorisovaltuuston tukena. Haminassa nuorisovaltuustolla ei ole tällä hetkellä nuorisoasiamiestä kaupungin menoleikkauksista johtuen. Siksi nuorisotyöntekijä Jenny Amperla on hänen tilallaan muun muassa valmistellen nuorisovaltuuston puheenjohtajan kanssa esityslistat. (Amperla 2015.)

5.3.6 Etsivä nuorisotyö – Finders

Etsivä nuorisotyö – Finders sijoittuu Haminan kaupungin lisäksi Pyhtään, Kotkan, Virolahden ja Miehikkälän alueelle. Työntekijät ovat Kotkan–Haminan seudun koulutuskuntayhtymän alaisia, mutta työn kohderyhmään kuuluu myös kaikki koulun ulkopuolella olevat 13–28-vuotiaat nuoret. Yleisimmin nuoret, joi-

den parissa työtä tehdään, ovat kuitenkin lähes täysi-ikäisiä. Etsivää nuorisotyötä tekevän palveluohjaajan Tommi Livosen mukaan tämä johtuu siitä, että vanhemmat ovat usein peruskouluikäisten nuorten arjessa mukana, mutta täysikäisyyttä kohti tullessa tuen tarve nuorilla kasvaa. Nuoret saattavat tarvita apua esimerkiksi kouluun ja asumiseen liittyvissä asioissa, päihdeongelmissa, ihmissuhdeongelmissa tai missä tahansa arjen asiassa. Työtä voi jossain määrin verrata opinto-ohjaajien tai kuraattorien tekemään työhön, mutta Etsivässä nuorisotyössä on se hyvä puoli, että palveluohjaajat pääsevät nuoren mukaan asioille, esimerkiksi Kansaneläkelaitokseen tai Työvoimatoimistoon. Tapaamiset nuorten kanssa sovitaan usein myös kahvilaan. Osalle nuorista jopa yksi tapaamiskerta on riittävä, mutta joitain nuoria tavataan useammin. (Livonen 2015.)

Suurin osa yhteydenotoista tulee nuorilta itseltään tai joskus huolestuneilta kavereilta. Etsivä nuorisotyö saa ilmoituksen myös jokaisesta nuoresta, jonka koulun käynti, armeija tai siviilipalvelus keskeytyy. Etsivässä nuorisotyössä on tärkeää, että palveluohjaajat tekevät Livosen sanojen mukaan ”naamansa tutuiksi”. Finders-työn palveluohjaajat kiertävät muun muassa kouluilla, vanhempainiloissa ja paikoissa, missä nuoret saattavat oleskella, ja kertovat siellä olemassa olostaan. Koulukiertueella esimerkiksi yhdeksäsluokkalaiset ja toisen asteen koulutuksen aloittavat ovat tärkeä kohderyhmä. Koulun päättäjäpäivänä palveluohjaajat ovat menneet alueille, joissa nuoret juhlivat, esimerkiksi seurakunnan työntekijöiden kanssa. (Livonen 2015.)

Livosen näkemyksen mukaan huolestuttavimmassa tilanteessa ovat yli 20-vuotiaat nuoret, ja erityisesti ne, jotka eivät käy koulua. Täysi-ikäiset nuoret ovat liian vanhoja nuorisotaloille, eikä välttämättä ravintolaelämä kiinnosta kaikkia. Yksinäisyys on monen nuoren ongelma. (Livonen 2015.)

5.3.7 Seurakunnan nuorisotyö

Haminan evankelis-luterilaisella seurakunnalla on avoimet ovet nuorille seurakunnan tiloissa, Herran kukkarossa, joka keskiviikko kello 18.00–20.00. Kävijöiden ikähaitari on laaja; yleisesti alaikäraja on rippikoulun käyneille nuorille eli 15-vuotiaille, mutta joskus avoimissa ovissa saattaa käydä muutaman vuoden

nuorempiakin. Vanhimmat kävijät ovat yli 20-vuotiaita nuoria. Keskimäärin kävijöitä vuoden 2015 syksyn aikana on ollut noin 50, mutta kun eri rippikouluryhmille annetaan oma avoimien ovien päivämäärä, silloin Herran kukkarossa saattaa olla jopa 90 kävijää. Suuri osa seurakunnan tiloissa käyvistä nuorista on mukana isostoiminnassa, mutta seurakunnan työntekijän Kirsi Hämäläisen mukaan myös muutakin porukkaa käy illan aikana. Seurakunnan avoimet ovet toimii kaupungin nuorisotilojen tapaisesti – nuoret saavat tulla oleskelemaan vapaasti, heille on pientä tarjottavaa ja heillä on mahdollisuus pelata pelejä ja biljardia sekä soittaa pianoa tai laulaa. Kello 19.45 alkaa iltahartaus, joka on nuorille vapaaehtoinen. (Hämäläinen 2015.)

Seurakunta järjestää myös kerran kuussa torstaina Taizé-hartauksen Marian kirkossa, ja sen kesto on 35 minuuttia. Taizé-nimi tulee pienestä ranskalaisesta maalaiskylästä, jonka luostariveljestö alkoi 1940-luvulla ottaa lapsia ja nuoria turvaan sodan alta, ja tämän seurauksena syntyi hartaaseen elämään lupautunut yhteisö (Pala historiaa. Yhteisön alkuvaiheet 2008). Edelleen kylässä järjestetään hartausviikkoja, ja Haminasta tähän luostariin on tehty retki kuusi kertaa, ensimmäinen 1960-luvun loppupuolella ja viimeisin vuonna 2011. Taizé-hartaukseen kuuluu tietynlaiset hymnit, ja Haminassa nämä hartaushetket ovat olleet melko suosittuja. Kuukausittain hartaudessa on käynyt Hämäläisen arvon mukaan ainakin 20 nuorta. (Hämäläinen 2015.)

Maanantaisin seurakunnalla on sählykerho Aseman koululla. Rippikoulun käyneille tytöille ja pojille on olemassa myös ryhmät, ja kerran kuukaudessa ryhmät tekevät yhdessä jotain nuorten toiveitten mukaan, esimerkiksi ryhmä saattaa mennä hohtokeilaamaan. Isoskoulutus on kaksivuotinen ohjelma, johon sisältyy kaksi kurssia. Ensimmäisen kurssin kokoontumiset ovat kolmen tai neljän viikon välein ja toisen kurssin kokoontumiset ovat suunnilleen kerran kuussa. Molempiin kursseihin kuuluu leiriviikonloppu. Silloin tällöin seurakunta järjestää myös erilaisia retkiä, kuten Oulu Gospel -retki, Lapin vaellus ja retki kirkon nuorisopäiville. Lisäksi Rovastikunnan seurakunnat tekevät yhteistyötä. (Hämäläinen 2015.)

Seurakunnan työntekijät ovat nuorten tavoitettavissa lisäksi Facebookin tai muiden sosiaalisen median kanavien välityksellä, joiden kautta myös informaatio seurakunnan toiminnasta välittyy. Nuorille jaetaan nuorisotyön toiminnasta

myös esitteitä. Seurakunnan työntekijät ovat mukana eri tilaisuuksissa, varsinkin koulun ilmoittaessa kriisitilanteesta, kuten viime keväänä haminalaisen nuoren kuoltua, jolloin seurakunta tuli koululle järjestämään muistohartauden. Avoimissa ovissa nuorilla oli tällöin myös mahdollisuus jutella työntekijöiden kanssa. Yhteistyötä seurakunnan nuorisotyöntekijät tekevät koulupsykologin kanssa pitämällä nuorille oppitunteja hyvän olon saavuttamisesta Päihteiden käyttöä ennalta ehkäisevä Selvä reitti -projekti tehdään myös yhteistyössä eri tahojen kanssa. (Hämäläinen 2015.)

Seurakunta on kiinnittämässä myös enemmän huomiota erityisnuorisotyöhön. Erityisnuorisotyö ei ole välttämättä muusta nuorisotyöstä irrallaan olevaa työtä, vaan nuorisotyötä tehdessä pyritään erottamaan erityistä tukea tarvitsevia nuoria. Tällaisia nuoria voivat olla esimerkiksi ujut, arat ja vetäytyvät nuoret tai sitä vastoin itseään esille tuovat nuoret. Erityisnuorisotyössä tahdotaan olla läsnä nuorille ja luoda matalaa kynnystä, jotta nuorten olisi helpompi lähestyä työntekijöitä. Tämä voi tapahtua esimerkiksi siten, että työntekijät tekevät katupartiointia tai menevät paikkoihin, joissa nuoret ovat. Työtä tulee tehdä nuorten ehdoilla. (Harjula 2015.)

5.3.8 Haminan seudun VIP-nuoret ry ja Kahvila-olohuone Jaspis

Kaupungin ja seurakunnan nuorisotalotoiminnan lisäksi myös Haminan seudun VIP-nuoret ry:llä on Haminassa aktiivista nuorisokahvilatoimintaa. Vuosina 2010–2013 Haminan seudun VIP-nuoret ry peruskorjasi käyttöönsä Haminan kaupungin omistamasta Raittiustalosta siipiosan viihtyisäksi nuorisokahvilaksi ja yhteisölliseksi kohtaamispaikaksi. Peruskorjauksen yhdistys teki talkootyönä, ja yhdistys maksaa tilasta vuokraa Haminan kaupungille. Kaupungin ytimessä sijaitseva viihtyisä Kahvila-olohuone Jaspis on toiminut nyt kaksi ja puoli vuotta.

Nuoret voivat tulla kahvilaan tapaamaan toisiaan, pelaamaan biljardia, PlayStation-pelejä ja muita pelejä sekä lukemaan lehtiä. Tiloissa on myös nuorten käytössä bändi-instrumentteja, äänentoistolaitteet, karaokemahdollisuus ja videotykki. Tarjolla on usein välipalaa edulliseen hintaan tai ilmaiseksi. Ovet ovat avoinna nuorisolle kahtena tai kolmena päivänä viikossa kello 15.00–19.00 välisenä aikana läpi vuoden, myös kesällä. Jaspiksen ja keskustan nuorisotalon avoimet illat on pyritty järjestämään vuoroiloin niin, että nuorilla olisi joka arki-

ilta joku paikka käytössään. (Honkanen 2015.) Itse olen ollut vetämässä nuorille toimintaa Kahvila-olohuone Jaspiksessa, ja joskus nuoret ovat voineet tulla kahvilaan myös virallisten aukioloaikojen ulkopuolella valvojan läsnä ollessa muun muassa leipomaan, viettämään iltaa tai katsomaan jääkiekon maailmanmestaruuskisoja.

Noin kymmenen vuoden ajan VIP-nuoret on järjestänyt nuorille perjantai-iltaisain myös ohjelmallisia tapahtumia, joista on vastannut laaja vapaaehtoistyöntekijöiden tiimi. Aluksi perjantai-iltoja järjestettiin vuoroviikoin Walkers-toiminnan kanssa, mutta kun Walkers-toiminta loppui Haminassa noin kuusi vuotta sitten, VIP-nuoret ovat järjestäneet perjantaitoimintaa välillä joka viikko. Yleensä kello 23.00 asti kestäneen ohjelman lisäksi vapaaehtoiset ovat tarjonneet nuorille ilmaiseksi muun muassa pizzaa, leivoksia ja vohveleita. Illat ovat olleet nuorille suosittu kohtaamispaikka, joka on vetänyt kerrallaan 50–80 nuorta osallistujaa. Nyt kuitenkin viimeisen puolentoista vuoden aikana perjantai-illoilla ei ole ollut vetäjää. (Honkanen 2015.)

Haminan seudun VIP-nuoret ry:n toiminnanjohtaja Hannah Honkanen sanoo, että valvottujen yhteisöllisten perjantai-iltojen loppuminen on selkeä puute, ja näyttää ikään kuin siltä, että nuorten viikonloppuelämään olisi tullut jonkinasteinen tyhjiö. Illat tavoittivat yleensä sellaista nuorisoporukkaa, joiden piirissä ilmenee paljon riskikäyttäytymistä, kuten päihteiden käyttöä. Honkasen havaintojen mukaan ohjelmallisten perjantai-iltojen päättymisen jälkeen siellä käyneillä nuorilla oli huumekokeiluja. Nuorilla ei ole ollut viikonloppuisin enää kiinnekohtaa, ja he ovat olleet paljon keskenään. Saadun palautteen mukaan nuorisotiloille erityisesti viikonloppuisin olisi kysyntää. (Honkanen 2015.)

Haminassa tehdään paljon nuorisotyötä, ja Honkasen mielestä kaikki nuorisotyömuodot ovat tärkeitä; esimerkiksi suunnitteilla oleva skeittipuisto sekä bänditilat ja -ohjaus ja erilaiset nuorten tapahtumat ovat loistavia asioita. Kuitenkin kaikkein tärkeimpänä Honkanen pitää sitä, että löytyisi perjantai-iltaisain vapaaehtoistyöntekijöiden tiimi. Tiimiin kuuluisi nuoria ja aikuisia, jotka voisivat järjestää yhdessä ohjelmallisia iltoja, joissa jokainen voisi kokea olevansa osa yhteisöä, jossa on kaiken ikäisiä ihmisiä. Honkanen näkee tällaisen eri sukupolvien välisen yhteyden ja yhteistoiminnan tärkeäksi, sillä se rikastuttaa nuorten kokemusmaailmaa. VIP-nuorten toiminta on perustunut yhteisöllisyydelle, ja nuoret

ovat saaneet aikuisista luotettavia henkilöitä, joille voi jutella. Nuorten ja aikuisten välille on syntynyt sellainen luottamus, että esimerkiksi aiemmin viittaamani kuolemantapauksen jälkeen nuoret ottivat yhteyttä Jaspiksen henkilökuntaan ja toivoivat tilaisuutta, jossa nuoret voisivat käsitellä asiaa yhdessä. Edesmenneen nuoren muistotilaisuuteen osallistui noin 80 nuorta. VIP-toiminnassa nuoret ovat saaneet aikuisilta arvostusta ja kunnioitusta, ja nuoria on kannustettu ottamaan myös vastuuta. Nuorten osallisuuden tukemisen kautta nuoret eivät ole olleet vain niin sanottuja asiakkaita tai kohderyhmä, vaan osa kokonaisuutta, yhteisöä. (Honkanen 2015.)

VIP-nuorilla on kuudentoista vuoden aikana ollut paljon kerho- ja leiritoimintaa, mönkijäsafaria ja tapahtumia. Nämä ovat olleet osallistujille ilmaisia, ainoastaan joistakin leireistä on peritty nimellinen leirimaksu. Toiminta on tavoittanut laajasti eri-ikäisiä lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. Erityistä VIP-työssä on ollut se, että toimintaan on osallistunut paljon myös erityislapsia ja -nuoria sekä eri kulttuuritaustoista ja eri sosioekonomisista taustoista tulevia henkilöitä, joilla ei ole ollut muita harrastuksia. (Honkanen 2015.) Ulla Paronen on tehnyt vuonna 2004 sosiaalialan opinnäytetyön VIP-toiminnan vaikutuksista nuorten elämänhallintaan (ks. Paronen 2004).

6 YHTEISTUTKIMISEN TOTEUTUS

Tutkimusaiheeni laadullinen tutkimusote on kehittämistutkimus. Valitsin kyseisen tutkimusotteen siksi, että tilaus tutkimukselle lähti nimenomaan tarpeesta kehittää nuorisotyötä Haminassa. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkittavaa ilmiötä, mistä siinä on kyse. Tutkimus on laadullinen eikä määrällinen sen tähden, että tutkimuksella en pyrkinyt saamaan määrällisiä tuloksia tai tehdä yleistyksiä, vaan hahmottaa tämän hetkistä nuorison ja nuorisotyön tilannetta sekä nuorisotyön muutostarpeita Haminassa. (Ks. Kananen 2014, 16.)

Tilanteen ja muutostarpeiden hahmottamisen lisäksi tutkimukseni tärkeänä tavoitteena oli osallistaa nuoria ja muita toimijoita kehittämään nuorisotyötä yhteisvoimin. Tämän toteuttamiseksi otin käyttöön yhteistutkimisen menetelmän periaatteet, ja tarkoitukseni oli kokeilla niiden soveltuvuutta nuorisotyön ke-

hittämisessä. Yhteistutkiminen sisältyi järjestämiini niin sanottuihin ideamiitteihin eli palavereihin, joita mainostin sosiaalisessa mediassa sekä kasvotusten. Ideamiiteillä haettiin erityisesti nuorten näkökulmaa; nuoret saivat mahdollisuuden tuoda ideoita tarvittavista puitteista, nuorisopalveluista tai -toiminnasta. Muiden toimijoiden rooli oli lähinnä olla nuorten tukena näiden ideoiden eteenpäin viemisessä. Ideamiittien aikana koottiin tiimejä nuorista, ammattilaisista ja muista toimijoista viemään kehitysideoita käytännön toteuttamisen tasolle. Tavoitteenani ei ollut kuitenkaan viedä loppuun ideoiden toteuttamista tutkimusprosessin aikana, sillä tutkimuksen tarkoituksena oli lähinnä tilanteen hahmottaminen ja kehittämisprosessin käynnistäminen.

Palaveritilanne oli ikään kuin syvähaastattelu, jossa keskustelimme avoimesti tärkeistä teemoista, kuten nuorten ja nuorisotyön tilanteesta, nuorten tarpeista ja miten näihin tarpeisiin nuorisotyöllä voitaisiin vastata. Tutkijana olin itse subjektina eli osallistujana yhteistutkimisen periaatteiden mukaisesti samanvertaisessa suhteessa muihin osallistujiin nähden. Palaverissa kokosin ideat muistioon, minkä jälkeen keräsin tiedot tutkimusraporttiini kuvaillen palaveritilannetta ja siinä käsitellyjä asioita.

Ideamiittejä ei kahden kokoontumiskerran jälkeen pidetty, vaan niiden sijaan fokusoiittiin musiikkitapahtumien suunnitteluun. Ensimmäisessä musiikkitapahtuman suunnittelupalaverissa aihe konkretisoitiin, ja alettiin suunnitella Beach Party -tapahtumaa tulevan elokuun alkupuolelle. Vaikka Beach Party -tapahtuma oli varsinaisesti yhteistutkimuksen tuotosta, tapahtuman suunnittelussa toteutui yhteistutkimisen periaatteet, ja siksi olen laskenut Beach Party -tapahtuman suunnittelun ja valmistelun osaksi yhteistutkimisen toteutusta enkä tulosta. Beach Party -toiminnassa nuorten innostus ja tiimin yhteisöllisyys olivat niin sanotusti lähes käsin kosketeltavia.

Kehittämistutkimuksen aikajana (ks. liite 1) kuvaa prosessin kulkua, ja siihen on merkattu kaikki päivämäärät, jotka liittyvät yhteistutkimiseen ja teemahaastatteluihin. Alkuperäinen suunnitelmani oli, että kerään nuorilta tietoa ideamiiteissä, mutta ideamiitissä läsnä olleiden kesken pohdimme, että kyselyn tekeminen olisi hyvä tapa saada enemmistön mielipide. Siten lisäsin Facebook-kyselyn yhdeksi aineistonkeruumenetelmäksi. Toisen ideamiitin jälkeen huomasin, ettei

toiminta ollut vieläkkään antanut kattavaa eikä syvällistä vastausta tutkimuskysymyksiini. Siksi koin tärkeäksi pitää teemahaastatteluja, vaikka ne eivät liittyneetkään yhteistutkimiseen.

6.1 Yhteistutkimisen soveltaminen Haminan nuorisotyön kehittämisessä

Ensisijaisena tutkimuskysymyksenäni oli ”Millaisia puitteita, nuorisopalveluita ja -toimintaa tarvitsevat erityisesti ne haminalaiset nuoret, jotka jäävät harrastustoiminnan ulkopuolelle tai oleskelevat muun muassa kaupungilla tai nuorisotaloilla?”. Tätä kysymystä varten suunnittelin ideamiitit eli palaverit, joiden tarkoituksena oli pohtia Haminan nuorison ja nuorisotyön tilannetta sekä ideoida ja kehittää nuorisotyötä yhdessä nuorten ja asiasta kiinnostuneiden henkilöiden kanssa yhteistutkimisen menetelmää soveltaen. Ideamiittejä eli ideapalavereita järjestin Kahvila-olohuone Jaspiksessa kahteen otteeseen, 11. ja 24. kesäkuuta 2015. Yhteistutkimisen menetelmässä ryhmän kokoontumiskerrat voidaan sopia joko ennalta, jolloin toiminnalla on selkeä alku ja loppu, tai kokoontumiset voivat olla myös jatkuvia (Palsanen 2013, 9). Ideamiittien lukumäärää ei etukäteen suunniteltu, mutta lopulta sillä nimellä kulkevia tapaamisia oli vain kaksi, sillä pian kokoontumisten luonne muuttui tietyn toiminnan tai kohteen suunnitteluksi. Yhteistutkimisen periaatteita käyttäen suunniteltiin myös Beach Party -tapahtumaa, joka syntyi ideamiittien tuloksena. Toinen ideamiittien tuotos oli skeittipuistoa suunnitteleva tiimi.

Yhteistutkiminen on oivallinen väline tukemaan nuorten osallisuutta. Yhteistutkimista sovellettaessa nuorisotyöhön prosessi antaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa oman elinympäristönsä oloihin ilman, että täytyy tulla valituksi esimerkiksi nuorisovaltuustoon. Haminan nuorisotyössä osallisuuden tukemista halutaan parantaa, ja siksi halusin kokeilla menetelmää tässä kehittämistutkimuksessa.

6.1.1 Ensimmäinen ideamiitti

Yhteistutkimisen menetelmän toteutuksessa on oltava mukana vähintään yksi asiakas ja yksi ammattilainen. Ideamiittejä järjestäessäni ensimmäiseen tapaamiseen kutsuin nuorten lisäksi muutaman yhteistyökumppanin. Kokoontumiset

voivat olla avoimia tai suljettuja, ja tarkoituksenani oli tehdä ideamiiteistä myöhemmin avoimia kaikille halukkaille. (Palsanen 2013, 8–9.) Ensimmäisellä kerralla koin kuitenkin tärkeäksi saada nuorten äänen kuuluviin ensin. Kutsumieni yhteistyökumppaneiden kanssa olin aiemmin ollut samoissa kaupungin palaverissa ja keskustellut nuorisotyön kehittämiseen liittyvistä aiheista. Kaikki pyytämäni yhteistyökumppanit eivät päässeet ensimmäisellä kerralla mukaan, mutta toista ideamiittiä suunnitellessa otimme huomioon heidän aikataulunsa.

Ideamiittien toteutusvaiheessa kehittämisprosessin ryhmä oli vielä haussa, ja ensimmäisen palaverin tarkoituksena oli lähinnä innostaa nuoria mukaan ja kuulla heidän ajatuksiaan ja ideoitaan tiettyihin teemoihin liittyen. Olin lähettänyt kutsuja ideamiittiin noin 500 haminalaiselle tai Haminasta kotoisin olevalle nuorelle Facebookiin tekemäni tapahtumasivun kautta, ja lisäksi olin kutsunut nuoria Facebookissa yksityisviestein sekä kasvotusten. Loppujen lopuksi mukana olleita nuoria oli ensimmäisessä ideamiitissä odotettua vähemmän, viisi suunnilleen täysi-ikäistä nuorta kahden aikuisen ja minun lisäksi. Harva nuori oli silloin edes kaupungilla, vaikka siihen kellonaikaan heidän oletettiin päässeen jo kesätöistä.

Palaverin alkuun olin suunnitellut kahvittelemisen jälkeen lyhyen puheenvuoron tapaamisen tarkoituksesta sekä esittelykierroksen. Keskusteltavia aiheita olivat Haminan nuorisotyön tilanne sekä nuorten kaipaama toiminta, kuten olin suunnitellut tutkimuksen tavoitteita laatiessa. Loppuun olin ajatellut, että miettsimme, millaisia tiimejä voisimme muodostaa ja että jakaisimme mahdollisesti vastuutehtäviä.

Palaverin aloitus venyi jonkin verran, sillä yritimme kierrellä kaupungilla etsimässä lisää nuoria mukaan. Odottelimme vielä, mutta kun muita ei ilmaantunut paikalle, aloitimme keskustelun vapaamuotoisesti. Yhteistutkimisessa on huomattava, että koko prosessin ajan kaikki asiat neuvotellaan ja suunnitellaan yhteistoimin, eikä esimerkiksi niin, että ammattilaiset miettivät jotkut asiat valmiiksi ennen yhteistä kokoontumista. Kun kaikki osapuolet ovat joka vaiheessa mukana, tulos on tarkoituksen mukainen. (Palsanen 2013, 13.) Keskustelun edetessä sujuvasti muutin omia etukäteen tehtyjä suunnitelmiani ja annoin tilanteen mennä läsnä olevien ehdoilla.

Ideamiitissä sovimme yhdessä kaikki työskentelymenetelmät ja -järjestyksen ja keskustelunaiheetkin muotoutuivat paikalla olevien henkilöiden kiinnostuksen kohteiden mukaan. Tuokio oli hyvin vapaamuotoinen ja dialoginen. Jokainen sai sanoa ajatuksiaan, ja aiheet liittyivät lähinnä erilaisten tapahtumien ja nuorisotoiminnan järjestämiseen. Ideoita syntyi paljon osallistuneiden pienestä lukumäärästä huolimatta, ja kaikki ehdotukset kirjasin muistiooni. Keskustelunaiheina oli muun muassa tämän hetkisten nuorisotilojen toimivuus, mahdollinen uusi nuorten ja nuorten aikuisten tila ja erilaiset musiikkitapahtumat, joissa voisi olla myös muuta ohjelmaa, kuten Dodge Ballia eli amerikkalaista polttopalloa sekä muita pelejä ja kisoja. Lisäksi palaverissa ehdotettiin muun muassa vaelusretkiä ja retkiä laavulle, eri lajien kokeilua, kuten melontaa, sekä yhteisöllisiä talvitapahtumia. Talvitapahtumien, kuten lasketteluun ja pulkkamäen, yhteydessä voisi tarjoilla esimerkiksi kuumaa glögiä. Erilaisista tapahtumista voisi kuka tahansa nuori ilmoittaa nuorille suunnatuilla tapahtumasivuilla Facebookissa.

Koottuamme paljon ideoita halusimme saada selvempää kuvaa siitä, kuinka suosittuja tietyt ideat voisivat nuorten keskuudessa olla. Näin ollen sovimme, että teen ideoiden pohjalta Facebookiin kyselyn. Yhteistoiminta tarkoittaa sitä, että vaikka kaikkea työtä ei tehtäisi yhdessä, työnjako sovitaan tiimin kesken, kuten tässä tapauksessa sain tehtäväkseni luoda kyselyn.

6.1.2 Facebook-kysely

Ensimmäisessä ideamiitissä ehdotetut ideat tiivistin viideksi eri vaihtoehdoksi: 1. *musiikkitapahtumat*, 2. *skeittiramppi*, 3. *liikunnallisia tapahtumia (mm. Dodge Ball, Beach Volley, laskettelu, pulkkamäki)*, 4. *nuorten pitämä ravintola, jossa erilaisia tapahtumia* ja 5. *retkiä luontoon*. Lisäksi kyselyyn sai itse lisätä vaihtoehtoja, ja joku oli ehdottanut kuudentena vaihtoehtona ”*Treenistilaa mm. bändeille*”. Facebook-kysely antoi nuorille mahdollisuuden olla osallisena kehittämisprosessissa ilman fyysistä läsnäoloa. Tämä oli sovelluskeino, koska haluttiin suuremman nuorisojoukon mielipide. Lupasin myös välittää nuorten Facebookin kautta tai suullisesti tuomia ehdotuksia ideamiiteissä, sillä kaikki asiasta kiinnostuneetkaan eivät päässeet itse paikalle.

Seuraavaan ideamiittiin, 24. kesäkuuta, mennessä musiikkitapahtumat-vaihtoehto oli kerännyt 78 ääntä ja skeittiramppi oli saanut toiseksi eniten kannattajia eli 52 ääntä. Liikunnallisia tapahtumia äänesti 23 henkilöä, nuorten pitämää ravintolaa äänesti yhdeksän henkilöä ja retkiä luontoon kannatti kahdeksan henkilöä. Hieman myöhemmin ehdotettu treenistila-vaihtoehto sai neljä ääntä. Kyseenalaista on kuitenkin saivatko ensimmäiset kolme vaihtoehtoa sen takia enemmän ääniä, koska ne olivat esillä kyselyssä suoraan. Muut vaihtoehdot tulivat näkyviin vasta, kun painoi ”Lisää”-kohtaa nähdäkseen kaikki vaihtoehdot. Joka tapauksessa kyselyn perusteella voidaan olettaa, että jonkinlaista kiinnostusta kaikkiin vaihtoehtoihin oli, erityisesti kahteen ensimmäiseen, jotka saivat kymmeniä ääniä.

6.1.3 Toinen ideamiitti

Toinen tapaamiskerta oli avoin kaikille aiheesta kiinnostuneille. Paikalla oli yhteensä yksitoista osallistujaa; noin puolet heistä olivat aikuisia ja noin puolet olivat täysi-ikäisiä nuoria. Ensimmäiseen ideamiittiin nähden osallistujat olivat jonkin verran vaihtuneet, ja siksi pidimme esittelykierroksen, jossa jokainen sai kertoa millä asialla on. Tapaamisen rakenne oli erilainen ensimmäiseen kertaan verrattuna. Toisen ideamiitin tarkoituksena oli esitellä ensimmäisellä tapaamiskerralla esiin tulleet ideat ja Facebook-kyselyn tulokset. Facebook-tulosten perusteella olin laatinut esityslistan toisessa ideamiitissä käsiteltäville asioille, ja nuorten suurimpina toiveina olivat musiikkitapahtumat ja skeittirampit. Näiden lisäksi olin lisännyt esityslistaan nuorisotilat ja muut esille tulevat asiat, sillä olin kysellyt kaupungilla oleskelevilta nuorilta suullisesti, mitä he kaipaavat Haminaan, ja yksi monelta nuorelta tullut vastaus oli nuorisotilat ja oleskelupaikat, joista heitä ei häädetä pois. Esityslistan tein siksi, että kyselyn perusteella tärkeimmät asiat tulisivat käsitellyiksi, eikä aiheesta poikettaisi liikaa.

Järjestyksessä asioiden läpi käyminen toi selkeyttä, ja kokoontumistilanne oli sujuva. Toisen ideamiitin aikana ehdotuksia kehitettiin eteenpäin yhteistoimin ja niiden toteutusmahdollisuuksia pohdittiin yhdessä. Jokainen sai sanoa kokemuksiaan ja mielipiteitään, ja monenlaiset näkökulmat rikastuttivat keskustelua. Nuorten kokemustieto oli tärkeää, ja kaupungin viranomaiset ja muut toimijat

toivat esille muuta oleellista tietoa. Ideamiitin luonne erosi sen verran alkupe-
räisen yhteistutkimisen luonteesta, että vaikka ideamiitin tarkoituksena oli kehiti-
tää Haminan nuorisotyötä, eli kaikilla osallistujilla oli yhteinen tavoite, silti jokai-
sella saattoi olla oma mielenkiinnonkohde, johon halusi keskittyä. Tämä mie-
lenkiinnonkohde saattoi olla esimerkiksi musiikki tai skeittaus.

6.1.4 Beach Party -tapahtuman suunnittelu ja valmistelu

Beach Party -tapahtuman järjestäminen sai alkunsa ideamiittien ja Facebook-
kyselyn tuloksena, sillä enemmistö Facebook-kyselyyn vastanneista oli kannat-
tanut musiikkitapahtumia. Lisäksi samanaikaisesti monella henkilöllä oli ollut
ajatus vastaavanlaisesta kesän tapahtumasta. Jo ennen toista ideamiittiä olin
esimerkiksi keskustellut Facebookissa erään nuorisovaltuuston jäsenen
kanssa, jolla oli paljon ehdotuksia musiikkitapahtuman suhteen. Pyysin häntä
kutsumaan muita nuorisovaltuutettuja mukaan järjestämään musiikkitapahtu-
mien suunnitteluun, joka ensimmäisessä suunnittelupalaverissa tarkentui
Beach Party -nimisen tapahtuman suunnitteluksi. Vaikka Beach Party -tapahtu-
man suunnittelu oli periaatteessa yhteistutkimisen tulosta, oli se myös yhteis-
tutkimista. Tapahtuman suunnittelu oli prosessinomainen, ja yhteistutkimisen
periaatteet toteutuivat hienosti prosessin aikana.

Beach Party -tiimi muodostui ensimmäisillä tapaamiskerroilla, ja lopulta se
koostui kahdeksastatoista aktiivisesta nuoresta ja aikuisesta. Mukana oli muun
muassa nuorisovaltuuston nuoria, kaupungin nuorisotyöntekijät, kuntataiteilija
sekä monia muita vapaaehtoisia. Tavoitteenani oli soveltaa yhteistutkimisen pe-
riaatteita Beach Party -tapahtuman valmisteluissa ja toteutuksessa ja tuoda eri-
tyisesti nuorten osallisuutta ja eri toimijoiden yhteistyötä esille.

Yhteistutkimisessa asiakkaat, tai toisin sanoen palveluiden käyttäjät tai koke-
musasiantuntijat, ja työntekijät kehittävät yhdessä heille yhteistä asiaa. Beach
Party -tapahtumaa järjestettiin Haminassa ensimmäistä kertaa, ja tarkoituksena
oli kokeilla miten tällainen tapahtuma sopii kaupungin nuorisopalveluiden tar-
jontaan. Tässä tutkimuksessani nuoret olivat kokemusasiantuntijoina osittain
nuorisopalveluiden tai -toiminnan luojina sekä saajina. Lisäksi oli työntekijöitä
ja muita aikuisia, jotka toivat oman näkökulmansa ja osaamisensa prosessiin.
Jokaiselle suunnittelukerralle osallistuminen oli tiimiläisille täysin vapaaehtoista

eikä ketään velvoitettu olemaan paikalla. Toisaalta palaverissa jaoimme vastuutehtäviä, jolloin tietystä asiasta vastuun ottaneen henkilön oletettiin hoitavan tehtävänsä. Tällöin jokaisella oli vapaus sitoutua tapahtuman järjestelyyn haluamallaan panoksella. Vastuutehtävät jakoutuivat melko luontevasti, ja jokainen sai tuoda omaa osaamistaan esille. Kaikki suunnittelu perustui dialogisuuteen. Jokainen tiimin jäsen sai puheenvuoron ja mahdollisuuden vaikuttaa omilla ajatuksillaan, ja päätökset tehtiin aina yhdessä neuvotellen. Eriäviäkin mielipiteitä oli, mutta se loi tilaisuuden syvempään pohdintaan.

Tapahtuman järjestäminen oli prosessi, jonka kulkua ei etukäteen tiedetty. Ensimmäisessä suunnittelupalaverissa 13. heinäkuuta 2015 sovimme tapahtumajankohdan koulujen alkua edeltävälle perjantaille. Ajankohdasta syntyi pohdintaa, vetääkö päihteen tapahtuma nuoria viimeisenä kesälomaviikonloppuna. Nuorten asiantuntijuus oli tässä tarpeen, sillä esille nousi mielipide, ettei tapahtuman järjestäminen tuollaisena ajankohtana varmasti houkuttelisi suurta osaa nuorisosta. Toisaalta mietimme, voisiko tapahtumasta tehdä niin vetovoimaisen, että nuoret haluaisivat osallistua siihen alkoholipainotteisen illanvieton sijaan. Tarkoituksena oli tukea nuorten päihteettömyyttä, mistä malliesimerkkinä oli Hämeenlinnan kaupunki, jossa on jo vuosia juhlittu koulujen lukuvuoden päättymistä ilman päihteitä (ks. Karvonen 2015).

Musiikin lisäksi Beach Partyn rantahenkiseen teemaan ideoitiin muuta sisältöä, kuten SUPpailua, joka tulee englanninkielisestä sanasta Stand Up Paddling eli melomista laudalla seisten. Muita ideoita olivat vesi- tai värisota, korikiipeily, rantalentopallo, kasvomaalaus ja tietenkin ruoka- ja juomapisteet. Osa näistä ehdotuksista oli tullut aiemmin nuorilta kysyttäessä. Lähempänä tapahtumaa ohjelmasta jäivät pois vesi- ja värisota, ja korikiipeily peruuntui. Lisänä saimme alueelle kuitenkin päiväksi tynnyrisaunan, joka oli osallistujien vapaassa käytössä.

Jokaisen tapaamiskerran sovimme aina edellisessä kokoontumisessa tai myöhemmin Facebookissa. Aikaa tapahtuman järjestämiseen oli siis vain alle kuukausi, joten kiireisen aikataulun vuoksi pidimme toisen suunnittelupalaverin jo samalla viikolla 16. heinäkuuta. Facebookissa Beach Party -tiimi kävi tiivistä keskustelua, ja lopulta emme kokeneet konkreettisia tapaamisia välttämättöminä, sillä saimme selvitettyä kaikki yhteiset asiat Facebookin välityksellä. Ai-

noastaan eri tapahtumapisteisiin sovitut tiimit, esimerkiksi mainostiimi, drinkkibaaritiimi, ruokatiimi ja niin edelleen, sopivat omista tapaamisistaan ja valmisteluistaan keskenään. Viimeisen, kaikkia tiimiläisiä koskevan suunnittelupalaverin pidimme tapahtumapaikalla Rampsinkarilla 27. heinäkuuta ja suunnitelimme lähinnä kullekin tapahtumapisteelle sijainnin sekä sovimme, minne kukin tiimiläinen voi viedä mainosjulisteita.

6.2 Yhteistutkimisen tulokset

Yhteistutkimisen tuloksena muodostui skeittipuiston toteutumista eteenpäin vievä tiimi. Tiimin jäsenet valittiin yhdessä, ja lopulta se koostui yhdestä vapaaehtoisesta aikuisesta, skeittaajanuoresta, joka lupasi pyytää mukaan myös muita nuoria, ja kaupungin työntekijästä. Beach Party -tapahtuma suunniteltiin ja toteutettiin noin kuukauden sisällä, ja tapahtuman suunnitteluprosessi ja järjestäminen olivat merkityksellisiä tiimiläisille ja osanottajille. Yhteistutkimisprosessin jälkeen olin iloinen kaikesta, mitä olimme saaneet yhdessä aikaan, mutta silti vastaus tutkimusongelmaan jäi puuttumaan. Olin odottanut yhteistutkimiselta syvällisempää käsittelyä nuorison ja nuorisotyön tilanteesta, ja siksi halusin ottaa uudeksi aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelut.

6.2.1 Beach Party -tapahtuma ja loppupalaveri

Beach Party -tapahtuma järjestettiin Haminan Tervasaassa Rampsinkarilla perjantaina 7. elokuuta 2015. Tapahtuma oli ikärajan ja päihteetön, ja se keräsi kaikkiaan yli neljäsataa eri-ikäistä kävijää. Tapahtuma kesti kello 15.00–22.00, jonka aikana lavalla esiintyi musiikkiartisteja Haminasta ja lähipaikkakunnilta. Samanaikaisesti alueella järjestettiin erilaisia aktiviteetteja ja ohjelmaa: SUPpailua, rantalentopalloa, kasvomaalausta ja kilpailuja. Lisäksi paikalla oli paella- ja makkarapiste sekä alkoholittomia juomia tarjoava Drinkkibaari. Rannalle oli tuotu myös kotoisa tynnyrisauna, joka oli vapaasti osallistujien käytössä koko ohjelman ajan, ja kaikki osallistuminen oli maksutonta, jopa arvonta. Vain ruoka-annoksista ja juomista otettiin pieni maksu. Paikallislehti Reimari teki tapahtumasta näyttävän artikkelin (ks. Elonen 2015).

Tapahtuman jälkeen seuraavalla viikolla 12. elokuuta pidimme Beach Party -loppupalaverin jälleen kerran Jaspiksessa, jonne tosin täysin koko tiimi ei päässyt paikalle. Kävimme läpi jokaisen tapahtumapisteen ja kyselin vielä jokaisen jälkituntemukset tapahtumasta. Tarjolle eräs tiimiläisistä oli tuonut jäätelöä ja lisukkeita palkkioksi.

Musiikista ja tekniikasta vastannut kertoi aluksi SPR:n uutiset; vain kaksi pinta-naarmua oli puhdistettu päivän aikana. Järjestyksenvalvojilta oli tullut tieto, ettei tapahtumassa ollut ollut häiriökäyttäytymistä. Toinen musiikki- ja tekniikkavastaavista kertoi, että järjestelyissä oli tulla kiire. Toisaalta tapahtuman käynnistytystä aikataulussa tuli vain yksi viive, kun yksi johto oli jäänyt puuttumaan, ja tästä syystä eräs kokoonpano joutui aloittamaan esiintymisensä hieman myöhässä. Tapahtuman lopussa oli tullut sekaannusta, kun eräs yhtye oli jättänyt musiikkivälineensä lavalle. Tiimiläisiltä tuli kommentti, ettei tapahtumassa ollut yhtäkään naisartistia. Tämä pyritään ottamaan huomioon ensi kerralla, jos tapahtumaa yhä järjestetään. Yleinen mielipide oli, että musiikki oli ollut hyvää, ja tiimiläiset olivat tyytyväisiä, että esiintyjät olivat olleet lähiseudulta. Keskustelussa pohdittiin sitä, että jos esiintyjänä olisi ollut jokin ”iso nimi”, olisi tullut enemmän konserttitunnelma ja muut kivat ohjelmanumerot olisivat voineet jäädä varjoon. Yhtyeet olivat kehuneet muun muassa esiintymispaikkaa, ja samaa mieltä oltiin myös tiimissä. Mietimme, että Back Stagelle tulisi jatkossa saada oma ”privatitelletta”, jotta artistit saisivat esiintymisensä valmistautumiseen yksityisyyttä. Juontajien mielestä juonnot menivät hyvin.

Paellateltan ruoka oli saanut hyvää palautetta, ja jopa miehille oli kelvannut ruoka, mistä ruoan loihtija oli tyytyväinen. Syömässä oli käynyt kaikenikäisiä, ja sadalle hengelle varattu ruokamäärä oli riittänyt juuri täsmällisesti. Makkaranpaisto oli myös ollut suosittua. Drinkkibaarin pitäjiltä tuli palautetta, että oli kivaa ja hauskaa tehdä drinkkejä. Jonkun mielestä oli hämmentävää, että piti hakea pariin otteeseen täydennystä baariin, kun osa juomatarvikkeista loppui. Mietimme sitä, että ensi kerralla tulisi tehdä selkeämmät työvuorot, vaikka kaikki saivatkin pitää tarpeen tullen taukoja. Juomia tehdessä oli hieman tilanpuutetta, ja valitettavaa oli myös, ettei baarista näkynyt lavalle. Juomat saivat paljon kehuja sekä tiimiläisiltä että tapahtumaan osallistuneilta. Moni ihminen oli kaivannut ja kysellyt sekä paellateltasta että drinkkibaarista kahvia, jota ei ollut huomattu hankkia tapahtumaan.

Juttelimme, että vessojen olisi hyvä ensi kerralla olla lähempänä, kun nyt olimme saaneet luvan käyttää Tervasaarella sijaitsevan Aallokko-terassin vessoja. Joiltain tapahtumaan osallistuvilta oli tullut toive, että grillipaikkaan laitetaisiin tulet valmiiksi tapahtuman ajaksi omia eväitään nauttiville osallistujille. Metrilakujen myyntipiste ei järjestynyt tälle tapahtumakerralle, mutta palaverissa oltiin sitä mieltä, että jotain pientä makeaa tai naposteltavaa olisi hyvä olla tapahtumassa myynnissä. Aitolahden leipomosta olimme saaneet Back Staggelle lahjoituksena välipalaa, ja lahjoittaja oli ollut tyytyväinen, että nuorille järjestettiin tällainen tapahtuma. Olimme sijoittaneet jättesäkkejä alueelle sen verran, ettei roskia juurikaan löytynyt maasta tapahtuman jälkeen. Infopiste oli siinä olleen vastuuhenkilön mukaan hyödyllinen. Ihmiset olivat kysyneet tapahtuman aikataulua ja sisältöä. Päätimme, että vesipiste, joka oli sijainnut infopisteellä, siirrettäisiin jatkossa ruokapisteiden yhteyteen.

Arvonta epäonnistui järjestäjien mielestä jossain määrin. Tarkoituksenamme oli, että jokainen saisi käteensä järjestysluvun tapahtumaan saapumisjärjestyksen mukaan, ja tapahtuman aikana eri vaiheissa arvottaisiin palkintoja niiden kesken, jotka ovat tapahtumapaikalla vastaanottamassa palkinnot. Arvottaessa suurta määrää lahjoituksia, joita eri yritykset ja yhdistykset olivat antaneet Beach Partyä varten, moni voitonumeron saanut oli jo ehtinyt lähteä paikalta. Näin ollen arvontatilanteesta tuli hieman kyllästyttävä, kun jatkuvasti piti arpoa uusi luku. Lopulta arvontaa sovellettiin kuitenkin niin, että tapahtumapaikalla olevilta kerättiin nimet listaan, ja nimien joukosta arvottiin voittajat. Toisaalta kävijämäärän seuranta helpotti arvontanumeroiden jakaminen, ja lopulta arvioimme kävijämäärän olleen yli 400 ihmistä. Ihmiset olivat järjestyslukuja jakaneen mukaan olleet ihmeissään, kun arvat olivat ilmaisia. Pääpalkintona arpajaisissa oli rallikyyti Aholafarmilla. Järjestäjinä osallistuimme myös arvontaan, ja siitä eräs ulkopuolinen henkilö oli kommentoinut, ettei järjestäjien kuuluisi osallistua kisoihin. Pohdimme tiimin kanssa, että olimme kuitenkin ansainneet arvontaan osallistumisen yhtäläillä kuin muutkin osallistujat.

Instagram-kilpailuissa ei ollut kovin paljon osallistujia, vaikka Drinkkibaarin juomat menivät kaupaksi. Tapahtuman jälkeen valitsimme Instagram-kisaan osallistuneista kymmenen voittajaa, jotka saivat lahjakortit paikallisiin liikkeisiin ja ruokapaikkoihin. Pohdimme, että kilpailuja pitäisi tulevaisuudessa suunnitella ja mainostaa paremmin. Ulkopuolisilta oli tullut myös vihje, että koko tapahtumaa

tulisi mainostaa paremmin. Kaikki eivät olleet olleet esimerkiksi tietoisia tynnyrisaunasta, jonka olimme saaneet päiväksi alueelle. Vaikka tapahtumasta oli julisteita, tapahtumaa edeltävä lehtiartikkeli sekä mainoksia sosiaalisessa mediassa, on totta, että saimme mainokset jakoon vasta noin kaksi viikkoa ennen tapahtumaa, millä saattoi olla vaikutusta, etteivät mainokset ulottuneet niin laajalle kuin olisi voinut. Toisaalta tapahtuman jälkeen joltain tiimiläiseltä tuntematon henkilö oli kysynyt miten Beach Party oli mennyt.

Tiimiläisten mielestä SUPpailu oli ollut hauska ja kiva ohjelmanumero. Tuuli oli kova, mutta siitä huolimatta ihmisiä osallistui, ja moni uskaltautui kokeilemaan sitä ensimmäistä kertaa. Beach Volley -turnaus ei toteutunut osallistujien puutteen takia. Tapahtuman aikana kentällä näkyi joitain ihmisiä pelailevan itsenäisesti. Tynnyrisaunalla kävi väkeä, ja ihmiset menivät sinne lämmittelemään illan viiletessä. Saunalta näki myös mukavasti lavalle. Beach Party -suunnittelupalaverissa oli muutaman kerran ohimennen mainittu kasvomaalausidea siltä varalta, jos paikalle ilmaantuu lapsia. Ideasta ei sen kummempaa suunnitelmaa tehty. Kuitenkin joku tiimiläisistä oli tuonut tarvikkeet paikan päälle, ja yksi tiimiläisistä maalasi tapahtumassa kävijöiden kasvoja ja jopa käsiä ja jalkoja. Kasvomaalustaiteilijan mukaan pisteellä kävi kaikenikäistä väkeä.

Ainoa tiimiläisten korviin kantautunut negatiivinen kommentti tuli vanhemmalta naiselta tapahtumaa ennen ja tapahtuman jälkeen. Kyseinen nainen oli ollut erittäin pahoillaan, että tällainen tapahtuma järjestettiin, varsinkin kun nuorille hänen mukaan on järjestetty kaikenlaisia tapahtumia. Nainen oli ihmetellyt miksi kaupunki rahoittaa tällaista tapahtumaa. Todellisuudessa nuorille ei ole ollut Haminassa vastaavanlaista maksutonta tapahtumaa, ja Beach Party oli pienen budjetin tapahtuma, jonka rahoitus tuli Haminan nuorisopalveluilta, mutta suuressa osin myös lahjoituksina ja vapaaehtoisvoimin. Pohdimme tiimiläisten kesken, että tämän naisen kommentit voi jättää omaan arvoonsa.

Yleisesti olimme sitä mieltä, että tapahtuma onnistui todella hyvin ajatellen, että oli ensimmäinen kerta, kun kyseistä tapahtumaa järjestettiin. Voimme olla siis kiitollisia onnistuneesta Beach Partysta. Jotkut kommentoivat, että tapahtuma oli miellyttävän laaja. Tiimiläisten ihmetykseksi tapahtumalla oli hieno määrä kävijöitä, ja positiivista oli myös se, että paikalle saapui kaiken ikäisiä. Joku tiimiläisistä sanoi, että tunnelma on paljon kävijöistä kiinni. Toisaalta aikuistuvia

nuoria ei näkynyt tapahtumassa paljon, ja pohdimme, että he saattavat olla hie-
man hitaasti lämpeneviä tällaiselle tapahtumalle. Ihmiset olivat tyytyväisiä ruo-
kien ja juomien alhaisiin hintoihin, ja siihen, että muihin aktiviteetteihin osallis-
tuminen oli täysin ilmaista. Tiimiläisillä oli tapahtuman jälkeen hyvä fiilis ja in-
nostusta toteuttaa samaa ensi vuonna.

6.2.2 Beach Party -tiimiläisten palaute odotuksista, tapahtuman merkityksestä sekä tiimi- hengestä ja yhteistyöstä

Pyysin vielä lopuksi kaikkia tiimiläisiä täyttämään palautelomakkeet, joissa ky-
syin muun muassa odotuksista tapahtuman suhteen, tapahtuman merkityk-
sestä sekä tiimihengestä ja yhteistyöstä. Yleinen odotus oli ollut, että tapahtu-
malla olisi hyvin osallistujia, ja monet olivat kommentoineet, että kävijämäärä
yllätti heidät. Muutama maininta tuli myös suuresta ikäjakaumasta. Tiimiläiset
olivat odottaneet myös rentoa, mukavaa ja sujuvasti etenevää tapahtumaa,
mikä heidän mielestään oli toteutunut hyvin. Tapahtumalle yksi oli odottanut
vielä kevyempää ilmapiiriä nuorten keskuudessa, että nuoret olisivat spontaa-
nisti kehittäneet asioita tapahtuman aikana.

Tiimihengestä monet olivat vastanneet, että tiimi toimi hyvin, kaikille löytyi teke-
mistä ja kaikki hoitivat osuutensa hyvin. Tiimihenkeä kehuttiin loistavaksi, ja asi-
oita vietiin eteenpäin positiivisella mielellä, innoissaan ja aktiivisesti. Yksi kom-
mentti oli, että porukka otti jokaisen hyvin mukaan, ja aina sai apua, jos tarvitsi.
Yhteistyön kerrottiin myös toimineen erittäin hyvin, ja hyväksi asiaksi mainittiin
monet yhteistyökumppanit, kuten eri sponsorit ja esiintyjät. Tapahtuma oli saatu
aikaiseksi muutamassa viikossa, mikä kertoi yhdelle nuorelle siitä, että yhteis-
työ oli toiminut loistavasti. Hieman kaoottista keskustelua oli suunnitteluissa ol-
lut jonkun mielestä, mutta siitä huolimatta asiat oli saatu hoidettua.

Tapahtuman merkityksestä nuorille aikuiset ja nuoret kommentoivat, että se an-
toi ainakin viestin, että nuoria kuunnellaan, heistä välitetään ja että he saavat
osallistua järjestämiseen. Pidettiin myös hyvänä sitä, että nuorille saatiin lisää
uusia tapahtumia Haminaan, ja tapahtuma toi muun muassa rentoa rantatun-
nelmaa, viihtyvyyttä ja positiivisuutta. Tapahtuman uskottiin olevan nuorille mer-
kittävää, ja tapahtuman maksuttomuus ja päihteettömyys loi merkityksellisyyttä.

Eräs nuori oli kirjoittanut, että yleinen merkitys oli se, että ihmiset huomaavat, että nuoret voivat järjestää tapahtumia.

Parannusehdotukseksi sanottiin, että mainostamisen voisi aloittaa aikaisemmin ja alueen ulkonäköön olisi voinut panostaa enemmän. Kaikille palautteen antajille oli jäänyt todella hyvä tunnelma tapahtumasta. Tapahtumasta odotetaan jokavuotista perinnettä.

6.2.3 Skeittipuiston vireillepano

Skeittipuiston toteutumista eteenpäin vievään tiimiin sitoutui toisen ideamiitin aikana yksi lajia harrastava nuori, kaupungin työntekijä ja vapaaehtoinen aikuinen. Tiimi suunnitteli etenevänsä omaan tahtiin. Osallistuin 11. syyskuuta palaveriin, jossa oli tiimiläisten lisäksi monia kaupungin virkamiehiä ja asiasta kiinnostuneita nuoria. Palaverissa käytiin läpi muun muassa skeittipuiston toteutumisen mahdollisuuksia ja rahoitusta. Rahoituksen hakemiseen tarvitaan yhdistys, ja parhaaksi vaihtoehdoksi ajateltiin nuorten aiemmin perustamaa yhdistystä, jonka tarkoituksena oli ollut saada Haminaan skeittirampit. Sillä kerralla toive oli kuitenkin kumoutunut rahoituksen puutteeseen. Tällä hetkellä mahdollisuudet skeittipuiston rakentamiselle ovat aikaisempaa paremmat. Harrastajanuoret suunnittelevat parhaillaan skeittipuiston ulkomuotoa, ja asia etenee koko ajan.

7 TEEMAHAASTATTELUT

Teemahaastatteluilla pyrin saamaan täydentävää tietoa tutkimuskysymysten käsittelyn pohjaksi. Haastatteluja pidin lokakuussa yhteensä kaksi, joista molemmat olivat puolistrukturoituja ryhmähaastatteluja. Kutsuin nuoret haastatteluun henkilökohtaisesti, ja pyysin alaikäisten nuorten huoltajilta lupaa tulosten julkaisemiseen. Kysyessäni nuoria mukaan haastatteluun esitin tutkimuksen aiheen ja kerroin vaitiolovelvollisuudestani. Kaikki kysymäni nuoret suostuivat haastateltaviksi, ja yksi nuori pyysi ryhmähaastatteluun myös kahta muuta mukaan. Ensimmäisessä haastattelussa oli kaksi yhdeksäsluokkalaista ja toisessa kolme lukioikäistä nuorta.

Molemmat ryhmähaastattelut pidin suljetussa tilassa nuorille sopivaan aikaan. Keskusteltavat teemat olin etukäteen määritellyt vastaamaan tutkimuskysymyksiini, ja teemoiksi muodostuivat Haminan nuorten ja nuorisotyön tilanne, nuorten kohtaamat ongelmat ja haasteet sekä Beach Party -tapahtuma. Toivoin, että haastattelut voisivat laukaista syvällistäkin pohdintaa, koska aiemmat aineistonkeruumenetelmät olivat tuottaneet mielestäni vain pintatietoa. Valitsemieni teemojen tarkoituksena oli avata vapaata keskustelua nuorten välillä, ja esitin välillä täsmentäviä kysymyksiä.

Haastattelut äänitin matkapuhelimellani. Selitin nuorille, miksi haastattelu äänitetään, jottei se herättäisi ihmetystä. Haastattelujen jälkeen litteroin ääniversiot eli kirjoitin ne tekstimuotoon, jonka jälkeen koodasin ja luokittelin tekstistä esille nousseet asiat. Haastattelujen analysoinnin jälkeen poistin äänitykset.

7.1 Ensimmäinen ryhmähaastattelu

Ensimmäisessä ryhmähaastattelussa oli kaksi nuorta, henkilö A ja henkilö B. Haastattelutilanne kesti noin 15 minuuttia. Nuorten ja nuorisotyön tilanteesta puhuttaessa nuoret toivat esille niin sanotut ulosheitot eri oleskelupaikoista. Näitä paikkoja olivat muun muassa koulun piha ja parkkipaikka sekä kauppojen pihat. Henkilö A kertoi, että heidät on heitetty ulos, vaikka he eivät olisi tehneet mitään väärää:

”– – jos me ollaan jossaa nii aika nopeest meiät tullaan heittää ulos sielt pitää ettii joku toinen paikka vaik ei me oltais siel edellises paikaskaa tehty mitään väärää.”

Nuoret ovat kaivanneet paikkaa, jossa he saisivat olla vapaasti. Kesäisin tämä paikka voisi olla heidän mielestään ulkotiloissa, mutta syksyisin ja talvisin sen olisi hyvä olla sisätiloissa. Keskustelimme Haminassa sijaitsevista nuorisotiloista, ja nuoret kertoivat käyneensä kaupungin nuorisotaloilla, ja kokivat ne ”ihan hyväksi”. Heidän mukaan kaupungin nuorisotilat ovat kuitenkin pieniä tai ahtaita, eikä siellä ole tarpeeksi istumapaikkoja. Ensimmäisen haastattelun nuorten toivomukset nuorisotilojen suhteen olivat, että siellä olisi jokaiselle istu-

mapaikka, pistorasia, jossa voi ladata omia laitteita, lämmin ilma ja mahdollisuus ostaa juomia. Nuorisotyötä- tai toimintaa järjestävän henkilön tulee olla rento, eikä kieltää kaikkea.

Nuorisotilojen aukioloajoista nuoret olivat sitä mieltä, että arkisin paikan sulkeminen kello 21.00 voisi olla riittävä nuorten tarpeisiin, koska siihen aikaan nuoret alkavat jo suuntautumaan koteihin päin. Sen sijaan viikonloppuisin nuoret kertoivat viettävänsä aikaa puoleen yöhön asti torilla tai jossain muualla, missä muutkin ovat. Tällä hetkellä Haminassa nuorisotilat eivät ole olleet viikonloppuisin auki, eivätkä nuoret osanneet haastattelussa sanoa, onko viikonloppuiselle nuorisotilalle tarvetta.

Nuorten kohtaamiksi ongelmiksi ja haasteiksi haastateltavat mainitsivat päihitteet, tappelut ja ryhmäpaineen, johon liittyy päihitteiden käyttö. Syynä päihitteiden käytölle nuoret toivat esille ryhmäpaineen lisäksi muilta saadun mallin. Henkilö B kuvaili ulkopuolisen mukaantuloa päihitteitä käyttävään ryhmään seuraavasti:

” – – sit jos on niinku sillee vähän ulkopuolinen ni kuka ei oo niinku tavallaa niinku siinä porukas mis käytetään niit päihiteit ni sitku se tulee siihen pikkuhiljaa ni sit sekii niinku pikkuhiljaa alkaa ottaa mallii.”

Nuoret kertoivat, että jos ensimmäinen päihitteiden käyttökerta on ollut kivaa, helposti toistaa saman, ja päihitteiden käytöstä tulee jatkuvaa. Porukassa haasteena voi olla myös tylsyys ja yksinäisyys, jos on ainoa henkilö, joka ei juo. Päihitteiden vaikutuksesta henkilö A kertoi näin:

”No must tuntuu ainakii siin vaihees et jos alkaa tyylii vaik joka viikko lähtee juomaa jonnee ja sillee nii sit se menee vähä siihen et jää tavallaa koukkuu siihen et sit ei jaksu keskittyä kouluu tai mitää muutakaa vaa tulee vaa niinku vedettyy niis porukois.”

Nuorten mukaan päihitteitä käytetään joskus myös arkena. Koulussa on kuulemma puhuttu päihiteistä ja varoitettu, kuinka vaaraksi ne ovat yleisesti ja erityisesti nuorille, mutta haastateltavien mukaan päihdepuheet eivät ole vaikuttaneet keneenkään. He eivät osanneet sanoa, mikä auttaisi päihdetilanteeseen tai mikä korvaisi päihitteiden käytön, vaikka eivät myöskään tyrmänneet ajatusta, etteikö jotain olisi tehtävissä.

Henkilö A: ”Voise olla mut mie en ainakaa keksi mitää sellast mikä sen tavallaa korvais – – et se on tosi vaikee niinku keksii jotaa parempaa mikä sais niinku unohtaa ne asiat tekee jotai muuta.”

Kuitenkin kiinnostavaksi tai kivaksi aktiviteetiksi nuoret mainitsivat skeittirampit. Henkilö A sanoi, että ainakin kaikki porukan pojat menisivät skeittirampeille, mistä seuraisi, että koko porukka olisi lopulta siellä. Henkilö B taas arveli, että sisätilat, jonne olisi rakennettu skeittirampit ja niiden ympärille penkkejä, voisi olla suosittu kohde, jos vielä paikassa olisi mahdollisuus musiikin kuuntelulle. Henkilö A ehdotti lisäksi biljardipöytää samaan yhteyteen. Nuoret sanoivat olevansa yleensä porukassa istuskellen ja jutellen, minkä lisäksi tärkeimpänä mainittiin musiikin kuunteleminen.

Beach Party -tapahtumassa toinen haastateltavista oli käynyt kaverinsa kanssa ja toinen ei ollut käynyt lainkaan. Keskustelimme siitä, että monet nuoret olivat jättäneet tulematta tapahtumaan, mutta kuitenkin torilla oli samana iltana ollut paljon nuoria. Haastateltavien mielestä tapahtuma ei saavuttanut mahdollisesti sen takia niin paljon nuoria, koska tapahtuma oli päihteetön.

7.2 Toinen ryhmähaastattelu

Toiseen ryhmähaastatteluun osallistui kolme nuorta, henkilöt C, D ja E. Heidän kanssaan keskustelua käytiin noin 30 minuuttia. Keskustelu oli avointa ja sujuvaa, ja nuoret kuvailivat monipuolisesti asioita ja antoivat omakohtaisia kokemuksia. Melko usein nuoret puhuivat jopa päällekkäin.

Ensimmäisenä teemana keskustelimme nuorten tilanteesta, ja nuoret sanoivat voivansa hyvin. Nuoret eivät uskoneet heillä olevan suurempia ongelmia, ainoastaan nuoruuteen liittyviä ongelmia, joihin kuuluviksi he luettelivat tyttöjen poikaongelmat, poikien tyttö- ja poikaongelmat sekä kavereiden väliset erimielisyydet ja porukoiden, eli tässä yhteydessä vanhempien, ja nuorten väliset asiat. Henkilö E mainitsi, että nuoret haluavat kokeilla uusia ja vieraita asioita, joista saattaa aiheutua ongelmia. Henkilö D kertoi, että täysi-ikäisyyden lähestyminen tuo pelkoa, koska silloin tulee vastaan paljon uusia asioita ja täytyy ottaa vastuuta itsestään. Koulustressi oli myös yksi nuorten mielessä oleva asia.

Nuorisotyöstä keskustellessamme suurimpana aiheena olivat nuorten oleskelupaikat. Nuoret kokivat selvää tarvetta oleskelupaikalle, sillä heidän mukaan kaupungin nuorisotalolle ei voi mennä täysi-ikäisenä, jolloin osa kaveriporukasta jäisi ulkopuolelle. Keskustelussa tuli ilmi, että nuoret pitivät tärkeänä sitä, että kaikki kaverit mahtuvat yhteen tilaan. Siksi nuoret eivät voi myöskään mennä kenenkään kotiin, koska silloinkin osa nuorista jäisi ulkopuolelle nuorten suuren lukumäärän vuoksi. Henkilö E muisti yhtäkkiä, että Jaspis voisi olla yksi mahdollisuus oleskelulle:

” – – meistkii moni alkaa olla – – täysikäsi nii sitte niinku än äs puolet porukast jäis ulkopuolelle niinku sellain...Onhan tääl tietyst Jaspis, onks tää auki talvel?”

Henkilö D muisteli Jaspiksessa käyntejään aiemmalta vuodelta, jolloin siellä oli ollut paljon nuoria eri kaveriporukoista ja nuorilla oli ollut mahdollisuus nähdä niitäkin nuoria, joita ei muuten nähnyt. Viime kesänä nuoria ei käynyt juuri ollenkaan Jaspiksessa, mikä nuorten mukaan johtui siitä, että kesällä kaikilla oli jotain tekemistä, tai sitten nuoret halusivat vain olla ulkona. Nuoret sanoivat oleskelupaikan tarpeen olevan enemmän talvella ja lähinnä arkisin. Kysyin nuorten mielipidettä oleskelupaikan aukioloajoista, ja Henkilö C:n mielestä arkisin sopiva aikataulu voisi olla kello 16 tai 17 alkaen kello 21:een asti. Henkilö D:kin mietti, että aikaisempi aukioloaika saattaisi olla vain henkilökunnan ajan hukkaamista, sillä monet nuoret pääsevät koulusta melko myöhään.

Kaikki kolme haastateltavaa nuorta olivat yhtä mieltä siitä, ettei nuoria kiinnosta aktiviteetit. Erikseen ovat ne nuoret, jotka harrastavat. Nuoret kertoivat vapaa-aikansa kuluvan autolla ympäri Haminaa ajellen sekä oleskellen ja jutellen. Henkilö D kertoi käyvänsä myös jumpissa kavereidensa kanssa. Nuoret kuvailivat, että koulun jälkeen ei jaksa tehdä mitään erikoista:

Henkilö C: ”Koska sit ne kel on omat harrastukset ni ne tekee sitä mut eihän meiän kaveriporukka ei me tehä yhtään mitään.”

Henkilö D: ”Nii i me vaa istutaan ja jutellaa.”

Henkilö C: ”Koska koulu kaikki on periaattees aika rikki tai ei nyt rikki mut poikki (naurua) ni ei niinku jaksais niinku ees lähtee minnee et mä ainaki kaipaen vaa sitä et mä oon tai niinku.”

Henkilö D: ”Saaha olla ja hengata vaan ja jutella kavereitten kaa et emmä ees jaksais lähtä niinku suoraa.”

Eri asiana nuoret kokivat viikonloput, jolloin on enemmän tekemisen puutetta. Tekemisen keksiminen nousi kuitenkin keskustelussa merkittäväksi haasteeksi. Nuoret sanoivat haluavansa tehdä jotain, mutta eivät tiedä mitä:

Henkilö D: ” – – koska hirveen paljo on just sillee et no mitäs tehdä tänää nyt on lauantai sit on sillee et onks kaikki ryyppäämäs no eii no mitä me sit tehdä (naurua) tai sillee et ei niinku tiä yhtää et mitä tekis sit on no et ei missää oo mitää ja mitä nyt ku alkaa olla kylmä ni kaikki on jossaa bileis ja sit on sillee et no ei nyt jaksais sinnekää mennä – – KU tää on nii vaikeet ku me kaikki halutaan niinku jotaa tekemist mut kukaan ei yhtää tiä et mitä me halutaan.”

Myöhemmässä keskustelussa selväksi syyksi aktiviteettien puuttumiseen nuoret mainitsivat rahan puutteen. Nuorilla ei ole säännöllisiä tulonlähteitä, kuten työ tai opintotuki, paitsi silloin tällöin saadut keikkatyöt. Vanhemmilta ja sukulaisilta nuoret saavat joskus rahaa, mutta ylimääräistä käyttörahaa ei juurikaan nuorten mukaan jää. Haastateltavien mielestä monet mielenkiintoiset aktiviteetit vaativat rahaa, ja tällaisia aktiviteetteja ovat muun muassa surffaus, kiipeilypuisto, Linnanmäellä käyminen, ulkona syöminen kavereiden kanssa ja esimerkiksi Haminan yö -musiikkitapahtuma.

Päihteiden käytöstä syntyi haastateltavien kesken paljon keskustelua. Nuoret kertoivat avoimesti myös omista kokemuksistaan ja pohtivat asioita monesta näkökulmasta. Haastateltavat sanoivat päihteiden käyttöä nuorten keskuudessa olevan paljon, ja yksi heistä myönsi, että voisi vähentää käyttöä. Nuoret kertoivat käyttävänsä päihteitä esimerkiksi siksi, että siitä saa iloa, se on hauskaa ja se on keino rentoutua rankan kouluviikon jälkeen. Toisaalta nuoret sanoivat, että jos muutkin juovat, on vaikea olla juomatta. Nuoret pohtivat päihteiden käyttöä seuraavasti:

Henkilö D: ”Ja sitte tietyst se että öö onhan se välil vaikeeta jos kaikki koko muu kaveriporukka et nyt mennää tonne ja vedetään siel jotkut pippalot ja sitte niinku tulee itelleki niinku se et no pitäisköhän munkii nyt sitte et se on sit toisaalta vaikeet se on ärsyttäväki olla ite selvin päin jos kaikki muut on niinku [Henkilö C: ”mm”]

juomas sit vahtii niit ja [Silvia: ”mm”] ni varmaa se ja (kröhöm) no sit just toi hauskanpito ja sit monil on se et on ollu rankka kouluviikko.”

Henkilö E: Olin just sanoos samaa et kouluviikon jälkee perjantain on sillee et [Henkilö D: ”Jonku näköst rentoustust joka ei lauantai-aamun oo enää yhtää rentoutust mut no emmie tiä”] tai ehkä niinku se et aika moni just hakee sil sitä rentoutumista irtiottoo arjest.”

Henkilö C: ”Mut sithän se kuulostaa siltä et sithän kuulostaa jo alkoholismilta (naurua) sitähän se on jos me haetaan sil sitä ni se alkaa olla jo periaattees aika huolestuttavaa.”

Nuoret toivat esille päihteiden yleisyyden, ja syynä voi olla heidän mielestään päihteiden helppo saatavuus ja kokeilun halu. Haastateltavien mukaan monet saavat alkoholia täysi-ikäisiltä sisaruksiltaan tai tutuiltaan. Yleisyys vaikuttaa siihen, ettei asia nykyään enää huolestuta nuoria samalla tavoin kuin ennen, ja toisaalta siihen on heidän mielestään vaikea puuttua enää. Nuoret miettivät, miksi myös heitä nuoremmat ovat usein kaljapullot kädessään kaupungilla, ja vertasivat sitä omaan menneisyyteensä. Nuorempienkin päihteiden käyttöön he sanoivat olevansa toisaalta jo tottuneet, minkä vuoksi heillä ei ole suojeleuvais- toa nuorempia kohtaan. Haastateltavat miettivät huumausaineiden käyttöä ja muistelivat, että joitain vuosia sitten niiden käytöstä suututtiin, toisin kuin nykyään. Yksi nuorista toi esille nuoren keväällä sattuneen kuoleman, johon minäkin viittasin tutkimukseni taustankuvauksessa, ja kuvaili sen jälkeistä tunnelmaa, ja että surun takia luultavasti nuoret ovat käyttäneet vielä enemmän päihteitä:

”– – et mie aattelen et sillon niinku ihmiset heräis oikeest et HEI NYT HALOO et nyt niinku öö hyvälle kaverille on käyny noin huonost et luulis nyt itteki tajuavan et sen jälkee asiat on menny viel pahempaan kuntoo [Henkilö E: ”nii”] [Silvia: ”mm”] Minust tuntuu et kaikki niinku vaa viel enemmän niinku [E: ”nii”] sen surun takii ja sit viel niinku.”

Kysyin nuorilta, mikä voisi auttaa tilanteeseen, etteivät nuoret käyttäisi päihteitä, ja osan vastaus oli, ettei siihen oikein voi vaikuttaa. Joku sanoi, että riippuu henkilöstä. Toisaalta jonkun mielipide oli, että jos osa porukasta ei joisi, silloin jotkut muutkin saattaisivat olla juomatta. Kuitenkaan tämän ei uskottu toimivan

suureen osaan nuorista. Kysyin vielä, olisiko millään toiminnalla mahdollisuutta auttaa tilanteeseen, ja siihen yhdeltä haastateltavista tuli suora vastaus, että ei olisi. Nuoret sanoivat, että siitä saattaisi seurata vain se, että nuoret kokeilisivat rajojaan ja joisivat toiminnan aikana, kuten Jaspiksessa oli joku kerta käynyt. Aiemmin haastattelun aikana olimme keskustelleet nuorisotyöstä ja tekemisen puutteesta, ja Henkilö D oli sanonut, että päihteiden käytöstä on tullut huono tapa, koska ei tiedä mitä muutakaan tekisi. Viittasin tähän kommenttiin ja tarkensin, että voisiko tekeminen kuitenkin auttaa asiaan. Henkilö D kertoi, että on niin helppoa lähteä mukaan päihteiden käyttöön, jos ei ole muuta aktiviteettia. Nuoret sanoivat, että riippuu kuitenkin henkilöstä, voivatko muut aktiviteetit korvata päihteiden käytön.

Nuoret totesivat myöhemmin, että he oikeastaan keksimällä keksivät syitä juoda. Juominen saatetaan jopa korvata sanalla juhliminen, ja juhlimiseen syinä voivat olla nimipäivät, syntymäpäivät, tupaantuliaiset, lukiolaisbileet ja muut bileet, vappu, pääsiäinen, Haminan Valojen yö -tapahtuma, joulukuun uusi vuosi. Joulusta tosin yksi haastateltava oli eri mieltä:

Henkilö D: ” – – tuntuu et me hirveet keksimäl keksitään niinku syitä et miks just tänää.”

Henkilö E: ”Pääsee juhlimaa sit niinku et ei tarvi olla niinku et juomaa tänää vaa niinku et JUHLA.”

Henkilö D: ”Et kukaa ei halua oikee myöntää sitä että mä nyt vaa juon.”

Kaksi nuorista vastasivat ensiksi, etteivät päihteet vaikuta haittaavasti heidän arkielämäänsä, esimerkiksi koulumenestykseen. Henkilö C:n mielestä päihteiden käyttö ei vaikuta sen enempää kuin kotona selvin päin oleminen. Toisaalta hän sanoi, ettei päihteiden käyttö ole hyväksi kenellekään. Yksi nuorista kuitenkin kommentoi, että joskus saattaa tulla riitaa. Kolmas nuorista osallistui keskusteluun ja kertoi, että alkoholilla on ollut aina osansa asiaan, jos on tapahtunut jotain. Selvin päin hänen mielestään samoja asioita ei olisi tapahtunut. Henkilö D kertoi kokemuksistaan, että ongelmaa selvittäessä ei olekaan muistanut tapahtumia. Nuoret sanoivat, että joidenkin elämässä päihteet vaikuttavat enemmän, että koulunkäynti, sosiaaliset suhteet ja peruselämä menevät pieleen, erityisesti, jos siirrytään vahvempiin aineisiin.

Haastattelussa tuli ilmi, etteivät nuoret ole kovin tietoisia Haminassa tapahtuvasta nuorisotyöstä. He eivät esimerkiksi tiedneet, ketkä järjestävät nuorille ohjelmaa. Nuoret sanoivat, ettei tieto kulkeudu heille asti. Yksi nuorista kertoi, että eräs henkilö oli tullut puhumaan lukion nuorille, mutta ketään asia ei ollut kiinnostanut, ja nuoret olivat olleet vain puhelimilla. Haastateltavat nuoret kokivat parhaimmaksi informaation kulun väyläksi kaveripiirin, koska heidän mielestään nuoret kuuntelevat mieluummin kaveriaan. Henkilö C ja Henkilö D kuvailivat tiedottamista seuraavalla tavalla:

Henkilö C: ”Varmaan just niinku yritetään hirveest mut se ei ihan niinku tavota kummiskaa meitä – Siis parhaitenhan se menis sillee niinku et joku yks henkilö vaik kaveriporukast sais niinku [Henkilö D: kunnol tietoo] niist keskustellaa kummiskii kaveriporukois ja sitä kauttahan se lähtee.”

– –

Henkilö D: ”Et sillee ehkä parhaiten koska sitte jos tota esimerkiks jos kouluun tulis joku puhumaan jostain nuorisoyhtymästä ni se menis aika monelt ihan huti JOO JOO, ihan sama.”

Nuorista kukaan ei ollut osallistunut Beach Party -tapahtumaan. Yksi nuorista mietti, eivätkö nuoret olleet saaneet tarpeeksi informaatiota tapahtumasta, mutta muut vakuuttivat, ettei informaation puute ollut ollut ongelma. Toinen nuorista oli varma, että tapahtuman päihteettömyys oli syynä nuorten pois jäämiselle. Nuoret pohtivat, että on surullista, että nuoret eivät siitä syystä tule tapahtumiin. Valitettava tosiasia on kuitenkin se, että monet nuoret ovat ennakkoluuloisia tapahtuman suhteen, jos se järjestetään päihteettömänä. Henkilö E kuvasi tilannetta näin: *”mut se vaa niinku monille muuttaa sen koko kuvan ku on päihteetön ni silleen et [Henkilö C: ”nii”] ei tuol varmaa oo sit mitää kivaa et en sit mee tonne”*. Toisaalta nuoret ymmärsivät, ettei tietenkään nuorille voi järjestää tapahtumaa, jossa päihteet olisivat sallittuja.

8 PÄÄTELMÄT JA POHDINTA

Ensisijainen tutkimuskysymykseni oli:

1. Millaisia puitteita, nuorisopalveluita tai -toimintaa tarvitsevat erityisesti ne haminalaiset nuoret, jotka jäävät harrastustoiminnan ulkopuolelle tai oleskelevat muun muassa kaupungilla tai nuorisotiloissa?

Ensisijaista tutkimuskysymystä tukevat tutkimuskysymykset olivat:

2. Millainen on Haminan nuorisotyön tilanne?
3. Miten yhteistutkimisen menetelmä soveltuu nuorisotyön kehittämissprosessiin ottaen huomioon sekä nuorten että eri toimijoiden osallisuuden?
4. Mitä tekijöitä haminalaisten nuorten päihteiden käytön taustalla on?
5. Miten Haminan nuorisotyötä voidaan kehittää tukemaan paremmin nuorten päihteettömyyttä sekä auttamaan päihteiden käytön taustalla olevissa ongelmissa ja haasteissa?

8.1 Opinnäytetyöprosessin arvio ja käytettyjen tutkimusmenetelmien soveltuvuus tässä kehittämistutkimuksessa

Tutkimuksen lähtökohtana oli huoli nuorten tilanteesta. Mietin pitkään, käsitteelenkö kuitenkaan päihdetilannetta tutkimusongelmana tässä työssäni, koska pelkäsin sen tuovan tutkimukseeni hieman negatiivisen sävyn. Halusinkin tarttua tilanteeseen päinvastaisesta suunnasta, en ongelmasta käsin, vaan siitä, mihin tavoitteeseen pyritään. Tämä on myös yhteissuunnittelun periaatteiden mukaista, koska siinäkin keskitytään alusta alkaen haluttuun lopputulokseen, ei esimerkiksi palveluiden epäkohtiin. (Burkett, s. 6.) Siksi alussa en vahvasti määritellyt päihdetilannetta tutkimuskysymyksenä, vaikka se olikin alitajuisesti koko ajan mielessäni. Ajattelin, että jos nuoret innostuisivat jostakin tekemisestä, eivät he olisi niin toimeettomia, jolloin myös päihteiden merkitys voisi vähentyä.

Yhteistutkimisella on saatu Suomessa aikaan hyviä tuloksia, ja uskoin tällaisen yhteisöllisen toiminnan olevan voimaannuttavaa. Nuoret olivat alun perin tulossa innokkaasti mukaan ideamiitteihin, mutta loppujen lopuksi monet heistä

eivät kuitenkaan ilmaantuneet paikalle. En saanut muodostettua ideamiitteihin osallistuneista sitoutunutta tiimiä, ja lopulta tapaamiset jäivätkin vain kahteen kertaan. Luulen, että sitoutuneen tiimin löytäminen oli vaikeaa tässä vaiheessa, koska oli kesäloma eikä ollut tarkasti rajattua ryhmää, josta olisin voinut pyytää nuoria mukaan. Tiimin kokoon saaminen voi olla helpompaa lastensuojelu- ja aikuissosiaalityössä, joissa on jo valmiit asiakasryhmät. Olisi mielenkiintoista seurata, miten yhteistutkiminen onnistuisi koulujen lukukausina, jos esimerkiksi nuorisotaloilla tai kouluissa mainostettaisiin projektia ja joka vuosiluokalta valittaisiin tietty määrä nuoria tiimiin.

Beach Party -tapahtumasta eräällä nuorisovaltuuston nuorella oli selvä visio, ja hän sai innostettua muita nuorisovaltuuston nuoria mukaan suunnitteluun. Ensimmäisessä Beach Party -suunnittelupalaverissa kaikki mukana olleet eivät edes tienneet, mihin olivat tulossa. Siitä huolimatta jokainen läsnä ollut sitoutui suunnitteluprosessiin, ja saimme kokoon mahtavan kahdeksantoista hengen tiimin. Beach Party -tapahtumaa järjestettäessä yhteistutkiminen tuntui onnistuvan paremmin ideamiitteihin verrattuna, ja myös toiminnan tulokset tulivat esiin selkeämmin. Tämä voi johtua siitä, että tapahtuman suunnitteluun osallistuneet henkilöt olivat sitoutuneita ja tapahtuman järjestäminen oli prosessinomaista ja sillä oli selkeä päämäärä. Ideamiitit sen sijaan olivat kaksi erillistä kokoontumista, joissa vasta hahmoteltiin, mitä tulisi tehdä. Uskon, että suurin haaste tällaisen tiimin muodostamisessa on lähinnä nuorten mukaan innostaminen. Parhaiten tämä onnistuu mielestäni henkilökohtaisilla kontakteilla.

Sekä ideamiitit että Beach Party -tapahtuman suunnittelu ja toteutus saivat eri tahot tekemään yhteistyötä keskenään, eikä vastaavaa yhteistyötä käsitykseni mukaan Haminassa ole aiemmin ollut. Tähän tarkoitukseen yhteistutkiminen oli täydellinen väline, ja suosittelen sitä toteutettavan jatkossakin. Yhteistutkimisen ansiosta eri toimijat tutustuivat paremmin toisiinsa, mikä lisäsi varmasti luottamusta ja yhteistyötä. Myös toimijoiden rooli selkiytyi, kun ideamiiteissä sovittiin yhdessä tehtävänjaosta esimerkiksi skeittipuistoasian eteenpäin viemiseksi. Ei ole hyvä, että useat eri toimijat yrittävät toisistaan erillään saada aikaiseksi samaa asiaa, kuten nyt skeittipuistoa. Ideamiitissä pystyttiin sopimaan yhdessä, missä järjestyksessä edetään ja kuka tekee mitään. Odotan tosin, että mukaan voisi jatkossa tulla vieläkin enemmän eri toimijoita, jotta saataisiin aikaiseksi

entistä laajempaa yhteistyötä. En osannut alussa ottaa huomioon kaikkia toimijoita, jotka olisivat mahdollisesti olleet kiinnostuneita aiheesta. Beach Party -tapahtumasta pyritään tekemään jokavuotinen, ja siitä voisi kehittyä eri toimijoiden yhteistyöprojektina hyvinkin laaja kaupunkifestivaali.

Vaikka Beach Party oli erittäin onnistunut tapahtuma, tietyn nuorisojoukon poisjääminen sai minut ajattelemaan tutkimuksen lähtökohtaa. Ajattelin, ovatko päihteet todellakin niin hallitseva asia, että vaikka mielestäni olimme luoneet erinomaisen tapahtuman, silti monet nuoret halusivat jäädä torille tai muihin paikkoihin, missä saattoi käyttää päihteitä. Tästä syystä lisäsin tutkimuskysymyksiksi: *”Mitä tekijöitä haminalaisten nuorten päihteiden käytön taustalla on?”* ja *”Miten Haminan nuorisotyötä voidaan kehittää tukemaan paremmin nuorten päihteettömyyttä sekä auttamaan päihteiden käytön taustalla olevissa ongelmissa ja haasteissa?”* Yhteistutkimisen avulla en ollut saanut vastausta näihin ongelmiin, ja siten valitsin teemahaastattelut saadakseni lisätietoa tilanteesta.

Molemmat ryhmähaastattelut olivat erittäin antoisia; vihdoinkin sain joitakin vastauksia kysymyksiini. Teemahaastatteluissa saatuja tuloksia olisin odottanut myös yhteistutkimiselta. Opinnäytetyöni tekeminen oli prosessi, jonka aikana vasta paremmin ymmärsin tutkittavaa ilmiötä ja opin, miten yhteistutkimista tulisi toteuttaa.

8.2 Nuorisotilat ja muut nuorten oleskelupaikat

Nuorilla oli paljon mielipiteitä tarvitsemistaan puitteista, ja teemahaastatteluissa nuorisotiloihin liittyvät aiheet olivat samassa linjassa nuorilta kaupungilla saamieni kommenttien kanssa. Kaupungilla nuoret olivat puhuneet nuorisotilojen aukioloajoista ja yleisesti luvallisista oleskelupaikoista, ja samoista aiheista nuorilla oli toiveita myös teemahaastatteluissa. Kesäajalle toivottiin oleskelupaikkoja ulos, kun taas syksyksi ja talveksi toivottiin oleskelupaikkaa sisätiloihin. Viime kesänä esimerkiksi Kahvila-olohuone Jaspis oli ollut avoinna nuorisolle, mutta kesäaikana nuoret eivät olleet kaivanneet oleskelupaikkaa sisätiloihin.

Nuoret olivat saaneet toistuvasti häätöjä koulun parkkipaikoilta ja pihoilta sekä kauppojen pihoilta. Olisi tärkeä pohtia, miten nuorille voitaisiin järjestää kesäajalle paikkoja, joissa he saisivat olla vapaasti tulematta torjutuiksi. Olisiko mahdollista sallia nuorten oleskeleminen esimerkiksi koulujen pihoilta, vaikka jollain

tapaa valvotusti, koska koulujen pihat ovat nuorille luonnollinen ajanviettopaikka? Tätä asiaa pohdittiin myös ideamiitissä, mutta asian käsittely jäi keskeneräiseksi. Julkisille paikoille, esimerkiksi koulujen pihoille, saattaa olla vaikea järjestää oleskelulupaa, jos on riski päihteiden käytölle ja muulle epäsosiaaliselle käyttäytymiselle. Mielestäni tähän voitaisiin etsiä ratkaisua yhdessä nuorten kanssa. Nuoret toimivat vastuullisemmin, kun he saavat olla suunnittelemassa ja vaikuttamassa asioihin. Teemahaastattelussa nuoret toivoivat, että nuorisotyötä tekevä henkilö olisi rento eikä hänen tulisi kieltää kaikkea, mikä kertoo nuorten tarpeesta kokea hyväksyntää ja arvostusta. On tärkeää, että myös muutkin nuorten kanssa toimivat tahot ymmärtävät ja ottavat huomioon nuorten tarpeet.

Molemmissa teemahaastatteluissa nuoret nostivat tärkeäksi asiaksi nuorisotilojen istumapaikat tai sen, että on tilaa koko nuorisoporukalle. Nuoret sanoivat, että kaupungin nuorisotiloissa istumapaikkoja ei ole riittävästi. Ensimmäisessä teemahaastattelussa nuoret kertoivat vielä yksityiskohtaisemmin, että he kaipaavat istumapaikkojen lisäksi pistorasioita ja mahdollisuuden kuunnella musiikkia. Lämmin ilma ja toive juomien myynnistä mainittiin myös. Molemmissa teemahaastatteluissa painotettiin tilojen tärkeyttä arkisin, ja tilojen toivottiin olevan auki iltayhdeksään saakka. Toisessa ryhmähaastattelussa ehdotettiin lisäksi tilojen aukeavan kello neljältä tai viideltä iltapäivällä.

Kaupungin nuorisotyöntekijä Jenny Amperla oli sanonut, että nuoret toivovat nuorisotilojen olevan enemmän auki, mutta ilmeisesti haasteena ovat vähäiset resurssit. Tällä hetkellä kaupungin nuorisotilat ovat tiettyinä päivinä auki iltakahdeksaan asti, ja Kahvila-olohuone Jaspiksessa aukioloaikoja muutettiin vuoden 2015 marraskuun alusta lähtien niin, että joka arkipäivä ovet ovat avoinna aamuyhdeksästä iltayhdeksään. Seurakunnan nuorisotiloilla avoimet ovet ovat edelleen keskiviikkoisin. Täysi-ikäisille nuorille toivottiin myös mahdollisuutta päästä oleskelutiloihin, sillä kaupungin nuorisotaloilla on yläikäraja. Toisaalta seurakunnan ja Jaspiksen tiloihin voivat tulla myös yli kahdeksantoistavuotiaat.

Nuoret kuvasivat tarvetta nuorisotiloille viikonloppuisin hieman epävarmaan sävyyn. Oleellista vaikutti olevan se, missä muut kaverit ovat. Nuoret kertoivat, että viikonloput ovat yleisiä ajankohtia päihteiden käytölle. Vaikka he eivät olleet täysin varmoja, kaipaavatko he viikonloppuisin nuorisotiloja, ajattelen, että nuo-

risotilojen aukiolo tuona ajankohtana voisi olla tarpeellista. Perjantai- tai lauantai-iltojen avoimet ovet olisi hyvä vaihtoehto erityisesti niille nuorille, jotka eivät halua juoda, mutta ryhmäpaineen alla saattaisivat alistua siihen. Nuorilla oli myös aikaisempia kokemuksia siitä, että esimerkiksi Jaspiksen perjantai-illat olivat olleet hyvä nuorten kohtaamispaikka.

8.3 Nuorten vapaa-ajan aktiviteetit

Yhteistutkiminen painottui erilaisten aktiviteettien suunnitteluun, ja Facebook-kyselyssä enemmistön toiveiksi nousivat musiikkitapahtumat ja skeittirampit. Skeittiramppeja nuoret ovat toivoneet jo vuosikausia, ja siitä oltiin tietoisia jo ennen tätä tutkimusta. Ensimmäisessä teemahaastattelussakin nuoret ottivat skeittirampit puheeksi ja sanoivat, että ne olisivat suosittu paikka. Toisaalta haastateltavat ehdottivat skeittiramppeja sisätiloihin, jotta lajia voisi harrastaa talvellakin. Kysyin tällaisen hallin toteuttamismahdollisuutta skeittitiimin henkilöltä, ja hän oli sitä mieltä, että halli on vaikea toteuttaa. Lisäksi hallista seuraisi paljon lisäkustannuksia.

Ensimmäisessä ideamiitissä tuli valtavasti ehdotuksia musiikkitapahtumiin liittyen (ks. liite 1), mutta toisaalta ei voida tietää, vastaavatko ideat enemmistön toiveita. Vaikka Facebook-kyselyn perusteella enemmistö kannatti musiikkitapahtumia, ei kysely sen sijaan antanut vastausta siihen, millaisia musiikkitapahtumia nuoret toivovat. Musiikkitapahtumien suunnittelupalavereihin mukaan tulleilla nuorilla oli mahdollisuus vaikuttaa tapahtuman sisältöön. Tämä suunnitteluprosessi ja sen tuloksena syntynyt Beach Party -tapahtuma olivat onnistuneita ja innostavia; aktiivisen työskentelyn ja yhteistyön tuloksena saatiin aikaan monipuolinen tapahtuma, jota halutaan toteuttaa jatkossakin.

Teemahaastatteluihin osallistuneiden nuorten vapaa-ajanviettoon kuuluu arkisin lähinnä oleskeleminen, jutteleminen ja musiikin kuuntelu. Koulu vie nuorilta arkisin voimat, ja siksi niinä päivinä ei jakseta harrastaa mitään. Nuorten mielestä erikseen ovat ne nuoret, jotka harrastavat. Viikonloppuisin nuoret sanoivat olevansa tekemisen puutteessa. Molemmissa haastatteluissa kävi ilmi, että nuorten on vaikea keksiä innostavaa aktiviteettia, joka esimerkiksi korvaisi päihteiden käytön. Kuitenkin nimenomaan skeittipuisto ja musiikkitapahtumat ovat

myös tämän kohderyhmän suosiossa. Mielestäni nuorille tulisi tarjota mahdollisuuksia omaehtoiselle harrastamiselle, joka ei vaadi säännöllistä sitoutumista. Tämä voisi innostaa nuoria kokeilemaan uusia lajeja. Omaehtoinen harrastaminen tulisi olla nuorille myös ilmaista.

Toisessa haastattelussa nuoret puhuivat Haminan yö -tapahtumasta ja siitä, että nuoret olisivat innolla osallistuneet siihen, jos se olisi ollut ilmainen. Pohdin, miksi jotkut nuoret eivät sitten osallistuneet Beach Party -tapahtumaan, kun se kerran oli ilmainen. Syynä nuoret sanoivat tapahtuman päihteettömyyden, vaikka olihan Haminan yö -tapahtumakin päihteetön alaikäisille aivan yhtälailla. Voi siis olla, että Haminan yö -tapahtuman sisältö kiinnosti tiettyjä nuoria enemmän tai että nuorilla oli jostain syystä ennakkoluuloja Beach Party -tapahtumaa kohtaan. Koulujen alkamista edeltävä viikonloppu näyttää olevan vakiintunut ajankohta päihteiden käyttöä sisältävälle juhlimiselle, ja uuden vaihtoehdoisen juhlimistavan omaksuminen ei välttämättä tapahdu heti ensimmäisellä kerralla. Uskoakseni nuorten osallistuminen tapahtumaan lisääntyy seuraavilla kerroilla, kun he ensin kuulevat vertaisiltaan hyvää palautetta. Osallistuneet nuoret olivat mielissään, että heille järjestettiin nimenomaan päihteetön tapahtuma.

8.4 Nuorten päihteiden käytön taustalla olevia tekijöitä ja nuorisotyön mahdollisuudet päihteettömyyden tukemisessa

Nuoret mainitsivat teemahaastatteluissa päihteiden käytön taustalla oleviksi syiksi ryhmäpaineen, kokeilunhalun, päihteiden tuottaman ilon ja hauskuuden, surun lievittämisen, tapakäytön, rentoutumisen tarpeen raskaan kouluviikon jälkeen, päihteiden helpon saatavuuden, tekemisen puutteen sekä tylsyyden ja yksinäisyyden, jos muut juovat. Nuori saattaa saada mallin päihteiden käyttöön jo kotoa. Haastateltavat nuoret sanoivat, että mallia otetaan myös muilta kave-reilta.

Toiset teemahaastattelun nuorista mainitsivat päihteiden kielteisinä vaikutuk-sina päihteisiin koukkuun jäämisen sekä koulunkäyntiin ja muihin asioihin kes-kittymisen heikkenemisen. Toiset nuoret taas eivät ajatelleet päihteillä olevan heihin suurta vaikutusta, paitsi jos jotain oli sattunut humalapäissään tai jos ih-missuhteissa oli tullut ongelmaa. He tiedostivat kuitenkin, että erityisesti vah-vempia aineita käyttäessä joidenkin elämänhallinta heikkenee.

Nuoret osallistuivat mielellään teemahaastatteluun. Erityisesti ne nuoret, jotka olivat minulle tutumpia ennestään, kertoivat hyvinkin avoimesti päihteiden käytöstään. Vaikutti siltä, että nuoret voisivat olla valmiita keskustelemaan aiheesta enemmänkin. Tämä varmasti vaatii kuitenkin turvallisen tilanteen ja ilmapiirin. Nuoret eivät näissä haastattelutilanteissa keksineet vaihtoehtoa päihteiden käytölle, mutta minulle jäi sellainen tunne, että tästä syvällisestä keskustelusta olisi ollut helppo jatkaa aiheen tutkimista esimerkiksi yhteistutkimisen menetelmää käyttäen. Olisi ollut myös mielenkiintoista kuulla vielä useampien nuorten kokemuksia. Valitettavasti oman opinnäytetyöni aikataulu ei antanut näihin mahdollisuutta. Näiden haastattelukokemusten perusteella huomasin, että jo pelkkä asioiden pohtiminen sai nuoret miettimään omaa päihteiden käyttöään ja sen vähentämistä. Uskon tässä oleellista olevan sen, että aikuisena en lähestynyt nuoria syyttävästi tai kontrolloivasti, vaan kysymykseni herättivät heidät itse miettimään asioita. Tavoitteena voisikin olla saada tavalla tai toisella yhä useampia nuoria mukaan tällaiseen pohdintaan. Yhteistutkiminen voisi itsessään olla yksi nuorisotyön tavoite.

Nuoret kertoivat, etteivät valistuspuheet ole hillinneet nuorten päihteiden käyttöä. Toisessa ryhmähaastattelussa nuoret kertoivat, että päihteiden käyttöä saattaa olla joskus arkisinkin. Vaikka nuoret eivät kummassakaan ryhmähaastattelussa osanneet tuoda esille, mikä päihdetilanteeseen auttaisi, uskon että itsetunnon tukeminen on tässä merkittävä asia. Nuorten itsetunnon tukemista tulisi tehostaa, jotta he eivät altistuisi riskialttiille käytökselle ryhmäpaineen alla. On mielestäni loogista ajatella, että ihminen pyrkii miellyttämään niitä ihmisiä, joiden joukkoon hän haluaa kuulua. Luulen, että jos nuoret kokisivat olevansa tiiviimmin osana myös sellaista yhteisöä, jossa päihteitä ei käytetä, he voisivat saada itsevarmuutta erottua päihteitä käyttävästä joukosta. Nuorten mahdollisuuksiin uskomisen, huolimatta siitä millaisessa elämäntilanteessa he sillä hetkellä ovat, on erittäin vaikuttavaa heidän voimaantumisessa. Jotkut nuoret ovat antaneet minulle palautetta, että heille on ollut merkittävää se, että heitä arvostetaan sen sijaan, että heidät nähtäisiin niin sanottuina nisteinä.

On selvää, että jokainen haluaa kokea olevansa rakastettu ja hyväksytty. Nuorisotyössä on ehdottoman tärkeää tukea nuorten identiteettiä ja itsetuntoa, koska se vaikuttaa siihen, millä tavalla he rakentavat sosiaalisia suhteitaan.

Heikko itsetunto voi saada nuoren alistumaan herkemmin kavereiden painostuksessa. Toisaalta, jos nuorten joukossa on niitä, joilla on hyvä itsetunto, he voivat olla luomassa hyvää ja turvallista ilmapiiriä, jossa jokainen saa olla oma itsensä ja vapaa ryhmäpaineesta.

8.5 Nuorten osallisuuden ja yhteistyön mahdollisuudet

Kaupungin nuorisotyöntekijät olivat harmissaan henkilöresurssien vähäisestä määrästä nuorisotyössä. Heidän mielestään nuorisotyöntekijöitä pitäisi olla moninkertainen määrä nykyiseen verrattuna. Mitä voidaan tehdä tässä tilanteessa, jos henkilöresurssia ei saada lisää?

Beach Party -tapahtuman yhteissuunnittelutiimistä saamani erinomaiset kokemukset ja palaute saivat minut vakuuttumaan yhteistyön mahdollisuuksista saada aikaan jotain merkittävää Haminan nuorisotyössä. Jo se, että sai tutustua toisiin, joilla oli sama tärkeä tavoite, ja toimiminen yhdessä heidän kanssaan sai aikaan voimaantumista ja innostusta. Innostuksen kokemukseen vaikutti myös se, että nuoret ja aikuiset toimivat yhdessä.

Beach Party -tapahtumaa vastaavia tapahtumia on mahdollista kehittää myös muihin nuorten tyypillisiin juhlimisajankohtiin kuten syysloman loppuminen, uusi vuosi ja koulujen päättyminen keväällä. Näin nuoria voitaisiin kannustaa yhä enemmän juhlimaan päihteettömästi, ja siitä voisi tulla pikkuhiljaa hyvä käytäntö ja tapa. Myös Valojen yö -tapahtumaa voisi pohtia yhdessä nuorten kanssa, löytyisikö mitään kannustinta päihteettömyyden tukemiseksi.

Haminalaisessa mallissa kaupungin, seurakunnan ja järjestöjen nuorisotyöntekijät voisivat lähteä yhdessä nuorten kanssa etsimään yhteistutkimisen kautta vaikuttavuutta Haminan nuorisotyöhön. Olisi hyvä, jos mukaan voisivat tulla kaikki halukkaat. Yhdessä voitaisiin sopia työnjaosta ja rooleista eri toimijoiden kesken ja myös yhdistää voimavaroja siellä missä tarve on suurin. Uskon, että kaupungin henkilöresurssien tiukentuessakin yhteistyöllä nuorten ja järjestöjen kanssa on mahdollista päästä vaikuttaviin tuloksiin.

Nuorten osallistamiseen voisi etsiä tuoreita ideoita. Tässäkin kysymyksessä voidaan tehdä ikään kuin etsivää nuorisotyötä, jolla pyritään löytämään ja inspiroimaan mukaan juuri niitä nuorten porukoita, jotka kaipaavat jotain tekemistä.

Osallistumisen pitäisi kuitenkin olla niin vapaamuotoista, etteivät nuoret kokisi vaikeana sitoutua siihen. Kun nuoret ovat itse mukana, silloin myös tieto toisille nuorille kulkee paljon tehokkaammin. Muutkin nuoret tulevat helpommin mukaan silloin, kun se on kavereiden järjestämää.

Tutkimukseni perusteella olen pohtinut, että voisivatko nuoret itse ottaa enemmän vastuuta vapaa-aikansa sisällön tuottamisesta. Yhteissuunnittelun ääripääntulos (ks. Kuva 2 ja Kuva 3) on, että nuoret itse johtavat omien palveluidensa toteuttamista. Nuorille tulisi tarjota vain riittävää ohjeistusta ja materiaalista tukea. Beach Party:n palautelomakkeissa joku nuori oli kertonut merkityksellisenä asiana sen, että muut ihmiset näkivät nyt, että nuoret pystyvät järjestämään tällaisen tapahtuman. Nuorille on voimaannuttavaa, että heidän kykyihinsä uskotaan. Vastuun saaminen lisää nuorten itseluottamusta ja rohkaisee heitä ottamaan uusia haasteita vastaan.

Mielestäni on tärkeää, että nuoret otetaan mukaan yhteisöihin, joissa eri sukupolvet kohtaavat. Kommunikatiivisen toiminnan tilat olisivat mielenkiintoinen malli tällaisen yhteisön rakentamiselle ja vastapaino perinteiselle vain nuorille suunnatun toiminnan järjestämiselle. Eri ikäryhmien välisen vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden kautta nuorten osallisuuden kokemukset ja täysivaltainen toimijuus voisivat vahvistua. Tällöin nuoret eivät olisi lokeroituina omaan yhteisöönsä, vaan he tulisivat tutuiksi eri-ikäisten ihmisten kanssa, ja luottamus näiden ryhmien välillä kasvaisi. Tämä voisi kannustaa nuoria, ja he saattaisivat paremmin kokea olevansa arvostettuja ja hyväksytyjä, millä on paljon vaikutusta nuoren elämään.

8.6 Muuta pohdintaa

8.6.1 Jatkokehittämisehdotukset

Pidän tärkeänä sitä, että yhteistutkiminen voisi jäädä osaksi perusnuorisotyötä, koska yhteistutkimisen prosessi itsessään on vaikuttavaa. Jos yhteistutkimista toteutetaan vain hankkeen kautta, se jää helposti irralliseksi. Haminan nuorisotyössä on kuitenkin hyvät edellytykset menetelmän sisäistämiseksi.

Joka vuosi voisi esimerkiksi keksiä nuorten kanssa yhteistutkimisen teeman. Yhteistutkiminen mahdollistaisi monenlaisten asioiden käsittelyn, kuten muut

riskikäyttäytymisen muodot tai toiminnallisten tapahtumien järjestämisen. Päihdetilanteen käsittelyä voisi mielestäni jatkaa yhteistutkimisen avulla siitä, mihin teemahaastatteluilla jäin, ja ottaa enemmän nuoria mukaan tutkimiseen. Kuten aiemmin sanoin, olisi hyvä ottaa vielä laajemmin myös eri toimijoita mukaan yhteistyöhön.

8.6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tässä tutkimuksessa olen kunnioittanut jokaisen yhteistutkimiseen ja teemahaastatteluun osallistuneen henkilön anonymiteettia. Yhteistutkimisen yhteydessä mainitut kaupungin työntekijät ovat antaneet luvan nimensä julkaisemiseen, ja lisäksi eri nuorisotyötä tekeviä henkilöitä haastatellessani kerroin heille tekeväni opinnäytetyötä ja varmistin voivani käyttää haastatteluaineistoa tässä työssäni. Teemahaastattelujen tulosten julkaisemiseen pyysin alaikäisten nuorten huoltajilta lupaa, ja jokaisen nuoren huoltajalta sain luvan. Ideamiitit olivat kaikille avoimia tilaisuuksia eivätkä ne olleet myöhemmin pitämiini teemahaastatteluihin verrattuna henkilökohtaisia. Siksi ideamiittien tulosten julkaisemiseen en pyytänyt keneltäkään erityistä lupaa, mutta niihin osallistuneet henkilöt tiesivät sen olevan osa opinnäytetyöprosessiani, koska kerroin siitä jokaisen tilaisuuden alussa. Kaikki tutkimusprosessiin osallistuneet henkilöt olivat mukana täysin omasta tahdostaan.

Kaikki tähän kehitystutkimukseen liittyvä toteutus oli osallistujille ilmaista. Ideamiiteissa ja Beach Party -tapahtuman suunnitteluissa tarjottiin osallistujille kahvittelet. Beach Party -tapahtuman loppupalaveriin yksi tiimiläinen toi omasta tahdostaan muille tiimiläisille kiitokseksi jäätelötarjoilut. Yhteistutkimisen oppaassa kerrotaan, että jos prosessiin osallistuvilla henkilöillä ei ole muuta palkkiota, toiminnan on oltava muuten palkitsevaa (Palsanen 2013, 16). Palautteiden perusteella näyttää siltä, että Beach Party -tapahtuma oli innosta kokemus, ja siitä jäi järjestäjille hyvä mieli. He eivät näyttäneet kaipaavan muuta palkkiota, vaikka tekivät todella hienoa työtä.

Tutkimuksessa olen pyrkinyt käyttämään mahdollisimman tuoreita ja luotettavia lähteitä, ja lähes kaikki teorialähteet ovat ilmestyneet viime vuosina. Mielestäni olen kuvannut tutkimusprosessin hyvin tarkkaan. Kaikkien yksityiskohtien mainitsemista raportissa en pitänyt oleellisena, vaikka jokaisen palaverin jälkeen

olin kirjoittanut jokaisen yksityiskohdan tarkasti muistiooni. Ensimmäisen ideamiitin kaikkia ehdotuksia en ottanut huomioon tämän tutkimuksen tuloksissa, sillä lähinnä oli tarkoitus hakea enemmistön mieltymyksiä, jotka selvisivät Facebook-kyselyn kautta.

Ensimmäinen teemahaastattelutilanne oli minulle täysin uusi, ja melko usein tein johdattelevia tai suljettuja kysymyksiä. Nämä eivät luultavasti vaikuttaneet tuloksiin, sillä nuoret selittivät omin sanoin mielipidettään. Ainoa johdatteleva ja suljettu kysymys, joka saattoi vaikuttaa nuoriin, oli, kun kysyin olisiko iltayhdeksän sopiva aika nuorisotilojen aukioloajalle. Tähän nuoret vastasivat: *”No yleens ne on ne illat millon myö ollaa jossaa.”* Myöhemmin he sanoivat, että kello yhdeksän saattaisi olla riittävä aika. Toisessa teemahaastattelussa osasin paremmin kiinnittää huomiota siihen, etten kysy huonosti rakennettuja kysymyksiä. Silloin nuoret itse sanoivat iltayhdeksän olevan sopiva aika, ja näin olen sain melko luotettavan vastauksen. Teemahaastattelut olivat rehellisen oloisia, ja ne kuvasivat mielestäni hyvin todellista tilannetta. Teemahaastattelujen vastaajajoukko ei ollut kovin laaja, joten jonkin verran enemmän olisin kaivannut vastaajia. Aika oli kuitenkin rajoitteinen, enkä ehtinyt tätä tutkimusta tehdessäni pitämään enempää haastatteluja. Uskon kuitenkin, että juuri nämä vastaukset toivat esiin yleistä Haminan nuorison näkökulmaa, ja siten ne ovat mielestäni päteviä vastaamaan tutkimuksen kysymyksiin.

8.6.3 Oma kasvu prosessin aikana

Tutkimusprosessi opetti minulle paljon. Yhteistutkimisen menetelmä oli minulle vielä opinnäytetyön aiheen valitsemisvaiheessa aivan tuntematon menetelmä, mutta lähdin innolla ja mielenkiinnolla tutustumaan siihen. Toteutusvaiheessa työn etenemistä kuitenkin hankaloitti se, että kohderyhmänä oli vain hajanainen joukko nuoria ja oli vaikea saada projektiin sitoutuva ryhmä koolle. Tämä oli toisaalta turhauttavaa, mutta toisaalta opettavaista; pioneerina on aina raivattava tie, eikä uuden menetelmän kokeileminen onnistu ensimmäisellä kerralla. Beach Party -tapahtuman järjestämisessä opin paljon yhteistyöstä. Olen järjestänyt paljon tapahtumia lähes yksin, ja nyt ymmärsin, kuinka merkittävää eri toimijoiden mukana olo on – vastuun jakautuessa sain täysin keskittyä siihen,

mihin minulla oli vahvuudet, ja muut hoitivat ne osat, jotka eivät olleet lähellä osaamisaluettani.

Tutkimusraportin kirjoittaminen oli myös opettavaista, sillä kirjoittaessa prosessin vaiheita ja teoriaa, ja näin ollen opin jatkuvasti, mitä olisin voinut tehdä toisin. Raportin kirjoittamisen jälkeen koen olevani entistä valmiimpi toteuttamaan yhteistutkimista. Uskon käyttäväni nimenomaan tätä menetelmää myös tulevaisuudessa vastaavissa tutkimusprosesseissa.

LÄHTEET

Alueellisen nuorisotyön laatukriteeristö. 2015.

Amperla, J. 2015. Nuorisotyöntekijä. Haastattelu 28.9.2015. Hamina: Haminan kaupunki.

Burkett, I. An Introduction to Co-design. Saatavissa: <http://design4socialinnovation.com.au/wp-content/uploads/2014/09/An-Introduction-to-Co-Design-by-Ingrid-Burkett.pdf> [viitattu 21.10.2015].

Elonen, L. 2015. Beach Partyn kävijämäärä ylitti odotukset. Reimarin internet-sivut. Päivitetty 13.8.2015. Saatavissa: <http://www.reimari.fi/?page=ju-tut&sid=388#slide2> [viitattu 30.10.2015].

Gretschel, A., Levamo, T.-M., Kiilakoski, T., Laine, S., Mäntylä, N., Pleyers, G. & Raisio, H. 2014. Youth Participation Good Practices in Different Forms of Regional and Local Democracy. Finnish Youth Research Network and Finnish Youth Research Society, Internet publications 69. Saatavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/youthparticipation_goodpractices.pdf [viitattu 10.9.2015].

Gretschel, A., Kiilakoski, T. & Nivala, E. 2012. Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*, toim. Gretschel, A. & Kiilakoski, T., 9–33.

Haminan Nuorisopalvelut. Haminan kaupungin internetsivut. Saatavissa: <http://www.hamina.fi/fi/Asukkaat/Nuoret/> [viitattu 9.9.2015].

Harjula, J. 2015. Nuorisotyönohjaaja. Puhelinhaastattelu 26.10.2015. Hamina: Haminan evankelis-luterilainen seurakunta.

Honkanen, H. 2015. Toiminnanjohtaja. Haastattelu 23.9.2015. Hamina: Haminan seudun VIP-nuoret ry.

Hämäläinen, K. 2015. Nuorisotyönohjaaja. Puhelinhaastattelu 19.10.2015. Hamina: Haminan evankelis-luterilainen seurakunta.

Iivonen, T. 2015. Palveluohjaaja. Puhelinhaastattelu 19.10.2015. Hamina: Et-sivä nuorisotyö – Finders.

Jokela, M. 2006. Perimä ja ympäristö antisosiaalisuuden kehityksessä. Teoksessa *Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli*, toim. Honkatukia, P. & Kivi-vuori, J., 97–121. Saatavissa: http://www.optula.om.fi/material/attachments/optula/julkaisut/tutkimuksia-sarja/xpVxU3vvT/221_Honkatukia_Kivi-vuori_2006.pdf [viitattu 18.10.2015].

Juhila, K. 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. *Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kallio, K. P., Stenvall, E., Bäcklund, P. & Häkli, J. 2013. Arjen osallisuuden tukeminen syrjäytymisen ehkäisemisen välineenä. Teoksessa *Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen*, toim. Reivinen, J. & Vähäkylä, L., 69–87.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karvonen, H. 2015. Miten tämä on mahdollista? Hämeenlinnassa nuoriso juhli selvin päin ja siivosi roskat. Iltalehden internetsivut. Päivitetty 31.5.2015. Saatavissa: http://www.iltalehti.fi/uutiset/2015053119784372_uu.shtml [viitattu 31.10.2015].

Kehittäjäasiakastoiminta. 2014. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusten internet sivut. Päivitetty 4.11.2014. Saatavissa: http://www.sosiaalikoolega.fi/poske/tapahtumat/hankkeet/lasten-kaste/seminarit/laka_yhdhlopaivat_marras2014/niskala_kehittajaasiakastoiminta_041114 [viitattu 6.9.2015].

Kimpanpää, P. 2015. Haminan torilla vedottiin kynttilöin huumeilanteeseen – ”näin ei voi jatkua”. Kymen Sanomien internetsivut. Päivitetty 30.4.2015. Saatavissa: <http://www.kymensanomat.fi/Online/2015/04/30/Haminan%20torilla%20vedottiin%20kynttilöin%20huumeilanteeseen%20-%20%20näin%20ei%20voi%20jatkua%20/2015318984287/4> [viitattu 25.9.2015].

Kotilainen, H. 2015. Nuoriso- ja järjestötoiminnan esimies. Haastattelu. Hamina: Haminan kaupunki.

Krautsuk, S. 2015. Säästöjen yllättävä seuraus? Nuorten huumeongelma räjähti käsiin pikkukaupungissa – käyttöä jopa koulussa. Yle-uutisten internetsivut. Päivitetty 27.5.2015. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/saastojen_yllattava_seuraus_nuorten_huumeongelma_rajahti_kasiin_pikkukaupungissa/8018529 [viitattu 25.9.2015].

Koskinen, S. 2007. Lähiympäristöön vaikuttavaa ympäristökasvatusta. Teoksessa Lasten ja nuorten kunta, toim. Gretschel, A. & Kiilakoski, T., 129–139.

Koskinen, S. 2010. Lapset ja nuoret ympäristökansalaisina. Ympäristökasvatuksen näkökulma osallistumiseen. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 98. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Kuntien nuorisotyö. Opetus- ja kulttuuriministeriön internetsivut. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/kuntien_nuorisotyoe/?lang=fi [viitattu 20.10.2015].

Lapsiasiavaltuutetun toimisto. 2014. Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2014. Eriarvoistuva lapsuus. Lasten hyvinvointi kansallisten indikaattoreiden valossa. Jyväskylä: Lapsiasiavaltuutetun toimisto.

Lehtikangas, M. 2012. Murkkumanuaali. Tietoa ja vastauksia teinin vanhemmille. Väestöliitto. Helsinki: VL-Markkinointi Oy.

Levamo, T.-M. 2014. Good Practices of Participatory Democracy. Teoksessa Youth Participation Good Practices in Different Forms of Regional and Local Democracy, toim. Gretschel, A., Levamo, T.-M., Kiilakoski, T., Laine, S., Mäntylä, N., Pleyers, G. & Raisio, H., 20–30. Saatavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/youthparticipation_goodpractices.pdf [viitattu 10.9.2015].

Makkonen, S.-A. 2015a. Koulunuorisotyöntekijä. Haastattelu 25.9.2015. Hamina: Haminan kaupunki.

Makkonen, S.-A. 2015b. Koulunuorisotyöntekijä. Puhelinhaastattelu 19.10.2015. Hamina: Haminan kaupunki.

Metteri, A. 2007. Dialogisuus. Internetjulkaisu. Teoksessa: Satka, M., Julkunen, I., Meltti, T. & Yliruka, L. (toim.) Käytännönopetuksen aakkoset – Praktisklärans ABC. Helsingin yliopisto, Yhteiskuntapoliittisen laitoksen tutkimuksia 2/2007. Saatavissa: http://www.socca.fi/files/2796/Anna_Metteri_Dialogisuus.pdf [viitattu 27.9.2015].

Nuorisolaki 27.1.2006/72.

Nuorisovaltuusto. Haminan kaupungin internetsivut. Saatavissa: <http://www.hamina.fi/fi/Asukkaat/Nuoret/Nuorisovaltuusto/> [viitattu 25.8.2015].

Nuorisoyhdistykset. Haminan kaupungin internetsivut. Saatavissa: <http://www.hamina.fi/fi/Asukkaat/Nuoret/Nuorisotyötä%20tekevät%20yhdistykset/> [viitattu 9.9.2015].

Pala historiaa. Yhteisön alkuvaiheet. 2008. Taizé-yhteisön internetsivut. Päivitetty 24.3.2008. Saatavissa: http://www.taize.fr/fi_article6611.html [viitattu 20.10.2015].

Palsanen, K. Nuorten kehittäjien ryhmä. SOCCA. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskuksen internetsivut. Saatavissa: http://www.socca.fi/kehittaminen/lastensuojelu/nuorten_kehittajien_ryhma [viitattu 7.9.2015].

Palsanen, K. 2013. Yhteistutkiminen. Opas sosiaalityöhön 2.0. Soccan työpapereita 2013:3.

Paronen, U. 2004. Arviointitutkimus VIP-toiminnan vaikutuksista nuorten elämänhallintaan. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Pekkola, T. 2015. Kuntataiteilija. Haastattelu 19.10.2015. Hamina: Haminan kaupunki.

Päihteet lisäävät seksuaalista riskikäyttäytymistä. 2010. Lääkärilehden internetsivut. Päivitetty 4.1.2010. Saatavissa: http://www.laakarilehti.fi/uutinen.html?opcode=show/news_id=8320/type=1 [viitattu 26.9.2015].

Raatikainen, E. 2015. Lujita luottamusta. Asiakassuhteen rakentaminen sosiaali- ja terveysalalla. Jyväskylä: PS-kustannus.

Rantanen, I. 2010. Pahat pojat ja hyvät kasvattajat. 2. uudistettu painos. Helsinki: Ilkka Rantanen.

Raunio, S., Lohi, S., Melin, A., Uusitalo, K. & Nuva ry:n jäsenistö. Osallisuusopas. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto – Nuva ry.

Riskikäyttäytyminen ja tapaturmat. 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen internetsivut. Päivitetty 20.11.2014. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/lapset-ja-nuoret/nuoret/riskikayttaytyminen> [viitattu 26.9.2015].

Savioja, H., Sumia, M. & Kaltiala-Heino, R. 2015. Seksuaalikokemukset ja mielenterveys nuoruusiässä. Suomen lääkäri-lehti 6/2015. Saatavissa:

<http://www.potilaanlaakarilehti.fi/site/assets/files/13774/sll62015-309.pdf> [viitattu 18.10.2015].

Siegel, D. J. 2013. Brainstorm. Nuoruuden aivomyrskyn voima ja merkitys. Suom. T. Hartikainen. Helsinki: Basam Books Oy.

Siitonen, J. 2004. Empowerment As Enablement – Opettajat oppimisen mahdollistajina sekä ihmisarvon, voimaantumisen, luovuuden ja humanimman yhteiskunnan edistäjinä. PowerPoint-esitys. Saatavissa: <http://www2.ky-amk.fi/dl/Kielet/Seminaari04/Siitonen.pdf> [viitattu 23.10.2015].

Sinkkonen, J. 2010. Nuoruusikä. Helsinki: Jari Sinkkonen ja WSOY.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan itsemääräämisoikeutta halutaan vahvistaa. 2014. Ihmisoikeuskeskuksen internetsivut. Päivitetty 4.4.2014. Saatavissa: <http://www.ihmisoikeuskeskus.fi/?x280162=339470> [viitattu 27.9.2015].

Väestöliitto. 2015. Nuoruuden kehitystehtävät. Väestöliiton internetsivut. Päivitetty 2015. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/nuoruuden_kehitystehtavat/ [viitattu 21.9.2015].

KEHITTÄMISTUTKIMUKSEN AIKAJANA

